ԺԱ. ՏԱՐԻ 3049 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 25 ԱՐԵԳ 4386 — 2 ԱՊՐԻԼ 1894 — 8 ՇԵՎՎԱԼ 1311 — ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه ده غلطه ده آره وه لك غزته سی اداره سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան արծաթ	150
» »	Վեցամսեայ	»	75
» »	Եռամսեայ	»	40
Օտար երկիրներու	Տարեկան	Ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ	»	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքի փոխարէն		Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 2/14 ԱՊՐԻԼ, 1894

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԸ ՀԱՅՈՑ ՄԷՋ

Մտօրեն հրատարակեալ հատուածին հեղինակը գաղափար մը կը պաշտպանէ, զոր ուշադրութեան արժանի կը համարինք ըստ ամենայնի։ Ի նպաստ Որբանոցին տրուած նուագահանդէսին յաջողութեամբ քաջալերուած, կ'առաջարկէ որ այսուհետեւ փոխանակ պարահանդէսի նուագահանդէս տրուի կրթական կամ բարեգործական նպատակներով։ Այս գաղափար գովելի է, որովհետեւ (Ա.) Նուագահանդէսն ունի առաւելութիւններ որք չկան պարահանդէսին մէջ, և (Բ.) Պարահանդէսն ունի զեղծումներ որոյմէ զերծ է նուագահանդէսը։—Նուագահանդէսը քաջալեր մ'է ազգիս մէջ գեղարուեստի պատուական ճիւղ մը յառաջ տանելու, երաժշտական ճաշակն ընդհանրացնելու և ազնուացնելու։ Նուագահանդէսը միջոց մ'է նաեւ ազգին մէջ պարբերաբար յառաջ եկած երաժշտական տաղանդներն ի հանդէս բերելու։ Գեղեցիկ սեռը նոյնքան կրնայ փայլիլ այս ասպարէզի վրայ որքան տգեղ սեռը։ Նուագահանդէսը նաեւ զերծ է տարապայման ծախքէ. և ներկայ գտնուողներն եւս զերծ կը մնան անհատական և ընտանեկան բացառիկ ծախքերէ։ Պարահանդէսը գովելի տեսակէն ո՛չ մէկ ճաշակ, ո՛չ մէկ կրթութիւն ազգիս մէջ ընդհանրացնելու կը ծառայէ։ Պարել սովրելու ամենէն անյարմար տեղն հրապարակային պարահանդէսներն են, դիմակաւորները մանաւանդ, որոց բազմադիմի զեղծումներուն վրայ քանիցս խօսուած է արդէն, և իրաւամբ խօսուած։ Պարահանդէսն ոչ մէկ մասնաւոր տաղանդ ի հանդէս բերելու միջոց մը կրնայ ըլլալ։ Եթէ հասոյթին համար միայն կը պաշտպանուի, բարեգործական որոշեալ հանգամանքներն այն աստիճան մոռցած են մեր բարուց մէջ և քիչ շատ ունեւոր ազգայնոց տարեկան ելմտացոյցին մէջ, որ նոյն դրամը կարելի է գանձել յանուն նուագահանդէսի, զերծ մնալով հանդերձ պարահանդէսի մը կազմակերպութեան տարապայման ծախքերէն։ Հետեւապէս, յօդուածագրին կը ձայնակցինք առաջարկելով որ գէթ փորձ մ'ըլլայ պարահանդէսի տեղ այսուհետեւ նուագահանդէս տալու, օտար լաւագոյն վարպետներուն հետ մեր երկու սեռէ երաժիշտներն եւս պարբերաբար բեմ հանելով։ Եթէ այս տարի սրահ մը վերէն վար լեցնել կարելի եղաւ համեմատապէս փոքր Որբանոցի մը անուամբ, առաջիկայ տարիներու մէջ կրնանք յուսալ աւելի մեծ սրահներ լնուլ աւելի մեծ հաստատութեանց օգնելու նպատակաւ։ Մեր ազգային ընկերութիւններն են որք իրենց պարահանդէսներով ազգին մէջ այնքան տարածեցին պարահանդէսի սովորոյթը։ Մեր մասին արգելք մը չենք տեսներ իրենց այս կարողութիւնն այսուհետեւ աւելի ազնիւ ճաշակի մ'ընդհանրացման գործածելու։

Բ. Ք.

Ազգային և օտար թերթեր, մանաւանդ ֆրանսերէն մամուլը, գրեթէ միաձայն գոհութեամբ հռչակեցին Խասգիւղի Որբանոցին հանդէսին յաջողութիւնն, և այսպէս ընելով արձագանգ միայն եղան քանի մը հարիւր հանդիսականաց գոհութեան, որք շատ հաճելի տպաւորութեան մը ներքեւ կը մեկնէին Թաղապետական Թատրոնէն։

Իբրեւ նուագահանդէս առաջինը չէր անշուշտ առ մեզ, բայց յաջողութեան ծանուցեալ հանգամանաց մէջ հարկաւ թէ օրինակը չէր ունեցած կիրակի աւուր ցերեկոյթն, որ ի մէջ այլոց, ինչպէս կը հաւատեն, երեք հարիւր ոսկւոյ մօտ գումար մը կրցաւ հայթայթել Գալֆայեան Որբանոցին։ Կատարեալ եւրոպական ճաշակաւ յօրինուած էր հանդէսին ծրագիրն, այն նուրբ ճաշակաւ՝ որ իսկոյն ի վեր կը հանէ վարպետի մատն։ Հաճելի ըլլալու արուեստը դիւրին արուեստներէն չէ անշուշտ, և երաժշտական հանդէսի մը մէջ շատ դիւրութեամբ կը մատնուի սովորական ճաշակը։ Պ. Տէքէեի նուագածուաց խումբն իւր ծանօթ յաջողակութեամբ, Պ. Պռասէնի քնարն իւր դիւթական նուագօք, և Օր. Մ. Ճանըմեանի դաշնակն սքանչելի ճարտարութեամբ՝ տհաճութեան ո՛չ իսկ վայրկեան մը զգացուցին մեզ այն երկու երկար ժամերուն զոր անցուցինք նստարանաց վրայ անշարժ անշշուկ։ Եթէ Պ. Պ. Տէքէե, Պռասէն և Ռատէլիա, վաղ իսկ ծանօթացած վարպետներ, անակնկալ հրապոյր մը չէին բերեր մեզ կիրակի օր, մեր սրտերուն համար մասնաւոր հրապոյր մ'ունէր անշուշտ այն յօժարամիտ աջակցութիւնը՝ զոր այդ երեք օտարազգի վարպետք նուիրած էին ի նպաստ Գալֆայեան հաստատութեան, և այս կերպիւ դիւրացուցած՝ հանդիսադիր Տիկնանց դժուարին գործը։ Իսկ Օր. Ճանըմեան իւր բարեհաճ աջակցութեամբ և ճարտարիկ մատամբք կ'ազդէր անհամեմատ հաճութիւն մեր սրտերուն և լսելեաց միանգամայն. յաջողութիւնն որով պսակուեցաւ՝ համբաւէ և ակնկալութենէ վեր էր, և շատ վարժ չէինք մեք այսպէս յանկարծ ողջունել այնքան փայլուն տաղանդ մը։ Օրիորդն իւր էութենէն բան մը կը դնէր ստեղնաշարին վրայ, և դաշնակի թելերը գիտէր միացնել իւր սրտի թելերուն։ Շօբէնի և Լիսթի հետ ամեն սրտի չէ տրուած ծանօթանալ և անյոյզ անզգայ հոգիներու շատ անօգուտ կը մնան Պեթհովէնք։ Օր. Ճանըմեան կրնայ ապահով ըլլալ՝ թէ անստգիւտ եղաւ իւր այս փափուկ մրցութիւնն, ըստ վկայութեան ձեռնհաս արուեստագիտաց, և հանգչիլ խաղաղիկ իւր յաղթանակի ծաղկանց մէջ, երբ այսքան փութան շնորհաւորել իւր ծնողքն և գերդաստանն՝ այս ազնիւ պարծանաց համար, որուն մեք եւս՝ իբրեւ հայ անհատ՝ կրնանք մասնակցիլ։

Ցատուկ շնորհակալութեան արժանի են անշուշտ հանդիսադիր Տիկնայք, և ո՛չ ոք կրնայ անտեսել այն ազնիւ ջանքերն՝ որ յաջողութեամբ պսակեցին բարենպատակ ցերեկոյթը գեղարուեստի հրապոյրով համեմուած։ Գովութեամբ արժան է արձանագրել նաեւ արդիւնաւոր գործակցութիւնը զոր նուիրած են Տեարք Մար. Ցակոբեան, Դր. Շամտանճեան և Գար. Մօլտովաք՝ ի յաջողութիւն Կարգադիր Տիկնանց բարեսիրական ձեռնարկին։ Մասնաւորապէս Մարտիկ Ցակոբեան էֆէնտիի կը պարտինք նուագահանդէսի ծրագրին պատրաստութեան կարեւոր մասն, որ պատիւ կը բերէր իւր արուեստագիտական ճաշակին։ Նոքա որ պատեհութիւն ունեցած են Ց. Ցակոբեան ընտանեաց երաժշտական երեկոյթներուն ներկայ գտնուիլ, որոց անցեալներն յիշատակութիւն եղած էր Արեւելքի խմբագրականաւ մը, հաճութեամբ շնորհաւորած են զինքն՝ որ ճշմարիտ արուեստասէրաց փոքրիկ խումբ մը կազմելով, իւր իսկ մասնակցութեամբ, գեղեցիկ ժամանցներ կը յարդարէր ազգային և օտարազգի բազմաթիւ հրաւիրելոց։

Առիթն որ ինքնին այնչափ պերճախօս կը ներկայանայ, համարձակութիւն կուտայ մեզ առաջարկել այժմէն խորհուրդ մը զոր օգտակար կը համարինք ամէն կերպիւ։ Կարելի չէ՞ արդեօք, գէ՛թ փորձի համար, մէկ-երկու տարի հրաժարիլ պարահանդէսի գաղափարէն՝ զոր 15—20 տարիէ ի վեր մեր բարեսիրական կամ կրթասիրական օժանդակութեանց շարժառիթն ըմբռնելու չենք վարաներ. գո՛նէ մէկ-երկու տարի այս պատիւը չե՞նք կրնար ընել նաեւ նուագահանդէսի գաղափարին, որ մեր բարուց և զգածմանց վրայ պարահանդէսի ազդեցութենէն տարբեր բան մը բերէ թերեւս. յետոյ նորէն կրնանք դառնալ «Հարիւրաւոր չարիք»ին, եթէ սա ճակատագրային է վերջապէս։ Երկու միջոցներուն բարոյական կողմերն հաշուելով՝ կարծենք թէ պարահանդէսի բարոյականն ուղիղ չպիտի կրնայ համեմատուիլ նուագահանդէսի բարոյականին, և այսպիսի խնդրոյ մէջ խոստորնակ համեմատութեամբ մեր հաշիւը չենք կրնար գտնել։ Նիւթական կողմն ալ շատ կարեւոր փաստ մը չի հաներ ի նպաստ պարահանդէսի գաղափարին. ապահովապէս՝ հասարակաց գրպանէն վատնուած դրամն ի պէտս արդուզարդի և այլ անհրաժեշտ չուայտութեանց՝ ուղիղ համեմատութիւն ունի նպաստաւորեալ հաստատութեան սնտուկը մտած դրամին. փորձ հաշուեցէք՝ տարբե՞ր կը խորհին արդեօք։ Նուագահանդէսի բնութիւնն այնչափ պահանջոտ չէ. ձեռնարկուաց 90% անխառն շահ թողելէ զատ, անապակ շահ մ'ալ մեր սրտերուն կը թողու, առանց բան մը սպասելու բարոյականէն և ֆիզիքականէն, որոց համար պարահանդէսի գիշերներ կարելի չէ ապահովագրութիւն գտնել 80% սակով իսկ։

Եւ ո՞ր ծնողք չպիտի փափաքի իւր աղջիկ զաւկին տաղանդը շնորհն ի հանդէս բերել, օրինակի համար, քան պարուհւոյ շնորհներն՝ որոց թեկնածուք առաքինութեան տիպարներ չեն եղած միշտ։ Գ.

ԱՊԱԳԱՅ ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐՆԵՐԸ

Մենէ ո՞վ չէ պատահած 13—14 տարեկան տղոց՝ շուկային մէջ խանութպաններու քով և կամ խաներուն մուտ անկիւնները։ Դեռ մի քանի օր առաջ աչքիս հանդիպեցան խումբ մը փոքր տղաքներ, որք թեւերնուն տակ մէկ մէկ ծրար առած՝ կեցած էին նաւամատոյցի գլուխն և շոգենաւի կը սպասէին։ Հարուստի տղաքներ չեն անշուշտ. ասոնց հայրերը պարզ արհեստաւորներ են և կամ հայր չունին։ Առ այժմ զրկուածներուն համար բան մը չենք կրնար ըսել, քանի որ հայր չունին և մայրերնին ալ եթէ ունին՝ կամ տկար է և կամ՝ ո՛չ միայն իւր տղուն՝ այլ իւր անձին համար աշխատելու անկարող։ Բայց ի՞նչ պիտի ըսենք շուկայի այն կարգ մը մարդոց որք կը կարծեն թէ տղայն երբ Մայրենի Լեզուին առաջին հատորն աւարտեց, ալ կարդալ, գրել, ամեն բան լմնցուցած է, հետեւաբար գործն եկած է փարա վաստկելու։ «Տղաս վարժապետ չպիտի ըլլայ եա, ասխըտարը կ'օգտէ» կ'ըսէ, և տղուն ձեռքէն բռնելուն պէս ուղղակի շուկայ կը տանի, [illegible] սովրելու։ Դիւրին է ըմբռնել թէ տղուն մատղաշ մտքին վրայ ի՛նչ ազդեցութիւն կ'ընէր իւր չորս կողմը պարզուած տեսարաններն։ Եթէ իրօք արհեստ մը պիտի սովրեցնէ, հաւանականապէս ոսկերչի մը քով աշկերտ պիտի տայ, որովհետեւ մեր նախապետական արհեստն ոսկերչութիւն է։—Սեւցած պատերով, թափթփած կարասիներով սենեակ մը՝ որուն մէկ-երկու անկիւնները բռնուած են հնցած, աւանդական սեղաններով և որոց մէկուն առջեւ նստած է վարպետը, ձեռքին տակ ունենալով մաշած գործիներու ճոխ հաւաքածոյ մը։ Ահա այդ սենեկէն պիտի սովրի արհեստն, և արդեօք արհեստէն առաջ ու շատ կանուխ դեռ ինչե՛ր սովրելու առիթը պիտի ներկայանայ։ Մէկ կողմ թողլով ոսկերչութիւնն և ընդհանուր արհեստներուն վրայ խօսելով, կը հարցնենք թէ տղայ մը այդ տարիքին մէջ վարժարանը թողած ի՛նչ արհեստի մէջ որ գտնուի, պիտի կրնա՞յ արդեօք ապագային իւր արհեստակիցներուն մէջ նոր քայլ մը առնել։ Նկատողութեան չենք առներ այն բացառիկ կարողութիւններն որք եթէ իրենց ունեցած ընդունակութեան միացնէին նախնական դաստիարակութեան պահանջներէն գէթ մաս մը, պիտի կրնային շատ կանուխ անուն մը հանել, և իրական ծառայութիւն մատուցանել իրենց անձին ու երկրին յորում կ'ապրին։ Մեր խօսքն այն խեղճ տղոց վրայ է որք շուկայի գռնէն ներս մանելէն ետքն ալ ամօթ կը համարին գիրքի երես նայիլ։ Ալ իրենց լեզուն՝ իրենց առաջնորդը շուկայի քերականութիւնն է։ Եւ ի՛նչ իրաւունքով կը համարձակինք ուրիշ բան պահանջել։ Առաւօտուն կանուխ՝ մանկութեան այն գեղեցիկ օրերուն մէջ, երբ տղայք հանդարտ սրտով կը քնանան, շուկայի մանուկը, սրտին մէջ ունենալով վարպետէն յանդիմանուելու վախն, ստիպուած է աճապարանօք վազել շուկայ. հոն վայրկեան մը հանգիստ չունի, որովհետեւ այդ վայրկեան կորուստ մ'է վարպետին համար։ Իրիկուն նոյնպէս ուշ ատեն տուն կը վերադառնայ խիստ յոգնած։ Այս վիճակին մէջ ի՛նչ մեծ զոհողութիւն պէտք է որ տղան, օրուան մէջ սովրածներէն զատ, շարունակէ իւր նախնական ուսմունքն ու կարենայ գաղափար մը կազմել թէ ինչ է երկաթին ու պողպատին տարբերութիւնն, և կամ եթէ իրեն ըսեն թէ այս երկաթն անգլիական է, գիտնայ թէ ուր կը գտնուի Անգլիա։

Բայց մեր արհեստաւորներուն մեծ մասը կը կարծէ թէ՝ արհեստաւորի մը համար բնագիտութեան, աշխարհագրութեան կամ գծագրութեան վրայ փոքր ինչ տեղեկութիւն ունենալ աւելորդ բաներ են, և ասոնք սովրողն անպատճառ վարժապետ ըլլալու է։ Եթէ պահ մը մտնենք արհեստներու մէջ մեր յետադիմութեան պատճառն, առաջին անգամ արհեստներու նկատմամբ մեր այս խեղճ գաղափարը չէ՞ որ աչքի պիտի ներկայանայ։ Երբ ամեն օր կը գանգատինք թէ արհեստներն ալ շահ չեն բերեր, թէ արհեստաւորներն անօթի կը մնան, ինչո՞ւ քիչ մ'ալ դարմանին վրայ չենք մտածեր ու չենք աշխատիր՝ ազատ ու իբր մեքենայ գործ տեսնող արհեստաւորներու տեղ աւելի հմուտ ու ըրածին ու չըրածին տեղեակ արհեստաւորներ հասցնել։ Եւրոպա իւր յառաջդիմութիւնը գիտուն արհեստաւորներուն կը պարտի։ Արհեստաւորներն են մեծ գիւտերու հեղինակներն. անոնք են երկրի մը հարստութեան գլխաւոր միջոցներէն մին։ Սակայն մեք եթէ այսպէս շարունակենք, պիտի ստիպուինք դեռ շատ ատեն մեր ձեռքով մեր դրամն օտարներուն տալ։ Պոլսոյ մէջ ամեն կողմ կը տեսնենք եւրոպական արհեստագործութեան արդիւնքներն, և եթէ դիպուածով ասոնց մէկուն քով տեղականն ալ գտնենք, նախապատուութիւնն առաջնոյն կուտանք. որովհետեւ բացորոշ կը տեսնուի թէ օտարներու նոյն իսկ ոչինչ մէկ աշխատութեան վրայ աւելի նրբութիւն և ճաշակ կայ։ Մեք ալ անշուշտ անոնց չափ և թերեւս անոնցմէ շատերէն աւելին պիտի կրնայինք ընել, եթէ լրագիր իսկ կարդալու անկարող արհեստաւորներու տեղ՝ ունենայինք մտքով աւելի զարգացեալ արհեստաւորներ, և կամ եթէ քիչ շատ զարգացեալները չխրտչէին արհեստներէ, ու արհեստի հետեւիլ իրենց անպատուութիւն համարելով, չվազէին ստրկական պաշտօններ յանձն առնելու։ Ուստի, եթէ կ'ուզենք հետզհետէ բարւոքել բարձրացնել արհեստներու դիրքը, պէտք է խնայենք փոքր տղոց նոյն իսկ իրենց օգտին համար. հանդարտ թողունք վարժարանին մէջ, ու կարելի եղածին չափ, նախնական կրթութիւնը գոհացուցիչ կերպով անցունել տալէ ետքը միայն ջանանք շուկայի ճամբան ցոյց տալ իրենց։ (*)

ԱՐՀԵՍՏԱՍԷՐ

(*)․—Այս յօդուածով յուզուած մի քանի կարեւոր հարցերու վրայ մեր կարծիքն առաջիկայ թիւով կը յայտնենք։ Ծ. Խ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՈՒՄՊԵՐԹՕ ԹԱԳԱՒՈՐ Ֆէ[illegible]ի խմբագիրներէն մին ընդունելով, հերքեց այն կարծիքը թէ Իտալիա պատերազմ կ'ուզէ։ Իտալիա որ խաղաղութեան մէջ խնայողութիւն ընելու հարկին ներքեւ է իւր աղքատութեան պատճառաւ, պատերազմի համար ո՛չ դրամ ունի ո՛չ կամք։ Ֆրանսայի մաքսային հակառակութիւնը պաղութեան գլխաւոր պատճառ եղած է երկու դրացի երկիրներուն մէջ. բայց վաղ կամ անագան պիտի հասկցուի թէ այս համացեղ ժողովուրդք չեն կրնար իրարու թշնամի ըլլալ։ Փարիզեան մամլոյն խիստ լեզուն զգացումները կը դառնացնէ վայրապար։ Իտալիոյ պէս խաղաղասէր են Աւստրիա, Գերմանիա և Ռուսիա։ Ո՛ր վեհապետ, թնդանօթաց արդի յառաջդիմութեան առջեւ, կ'ուզէ պատերազմի ենթարկել իւր ժողովուրդ։ Ո՛ր կողմն ալ յաղթէ, այնքան սոսկալի պիտի ըլլայ յաղթութիւնն, այնքան զոհողութիւն պիտի պատճառէ, որ մարդ կը սոսկայ խորհելու թէ օգուտէն աւելի վնաս պիտի արտադրէ։ Խօսելով Հռոմայ բժշկական համաժողովոյն վրայ, Ումպերթօ թագաւոր ըսաւ թէ այսպիսի գումարումներ շատ օգտակար են՝ ժողովուրդներն իրարու մօտեցնելու համար։ Վիլհէլմ կայսեր հետ իւր ի Վենետիկ տեսակցութիւն քաղաքական նպատակաւ չէր։ Վիլհէլմ կայսր կ'ախորժի ճամբորդելէ։ Իտալացիք տակաւին բարեկամ կը նկատեն զՖրանսա, որոյ զաւակներուն Իտալիոյ օգտին համար ազնուաբար արիւն թափելը չեն մոռցած։ Վաղ կամ անագան, Ալպեան լերանց երկու կողմն ալ պիտի հասկցուի թէ վաղեմի բարեկամութիւնը կայ ու կը կենայ, և թէ «հին բարեկամը թշնամի չըլլար»։ — Այս վեհապետական խօսքեր յոյժ գեղեցիկ են։ Բայց միամտութիւն կ'ըլլար կարծել թէ Ֆրանսա ի մօտոյ իւր աջը պիտի կարկառէ Իտալիոյ։ Առեւտրական համաձայնութիւն անկարելի է կ'ըսուի՝ մինչեւ որ քաղաքական համաձայնութիւն չգոյանայ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆՔ. —Անգլ. լրագիրք կը ծանուցանեն թէ բանակցութիւնք տեղի կ'ունենան 1854ի և 1871ի Օսմ. փոխառութիւնները միացնելու, որք երաշխաւորուած են Եգիպտոսի Հարկով։ 1854ի փոխառութիւնն ի սկզբան 6 % տոկոսաբեր էր։ 1877ին տոկոսը զեղչուեցաւ 5 %ի, գլխավճարով մը, այնպէս որ 50 տարիէն պարտքը լմննայ։ Հիմակ անվճար մնացեալ մասն է $1\frac{1}{2}$ միլիոն անգլ. ոսկի։ 1871ի փոխառութիւնն եւս ի սկզբան 6 % տոկոսով էր։ 1877ին տոկոսն իջաւ $4\frac{1}{2}$ %ի, և գլխավճարը դադրեցաւ։ Բայց 1854ի փոխառութեան մայր-գումարը լմննալուն պէս, անոր գլխավճարին յատկացեալ գումարը պիտի գործածուի 1871ի փոխառութեան հատուցման։ Այս վերջին փոխառութեան անվճար մնացեալ մասն է այժմ իբր $5\frac{1}{2}$ միլիոն անգլ. ոսկի, և երկուքը միասին եօթն միլիոն ոսկւոյ չափ պարտք

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (203)

ԺԻՒԼ ԼԵՐՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՉԱՐԸ

«Այն պատրանքներէն մէկն է այս անշուշտ, զորս մարդ կ'ընդունի առանց վիճելու։ Բայց այս պատրանքը քաղցր է, և կը զօրացնէ զիս մեռնելու վայրկենիս։

«Անունն է տիկին տը Ֆավրէյ մարքիզուհի։

«Լա՛ւ ուրեմն, խոստացէք ինձ —ինչպէս արդէն խոստացած էք հօս իսկ—յայտարարել այդ երկու կիներուն թէ կը հաւատաք իմ անմեղութեանս, և երբ մեռնիմ, ինձ համար կատարեցէք այն դերը զոր շատ անգամ անշահասէր փաստաբաններ ընդունած են, երբ շատ ուշ է... իմ ապամահ փաստաբանս եղէք, մէկիկ մէկիկ ձեռք առէք հարցաքննութեան պարագաները, մանրամասն քննեցէք զանոնք, հսկեցէք այն պարագաներուն վրայ որք կրնան առաջ գալ։

«Եւ եթէ օր մը անմեղութիւնս ապացուցանէք, երդում ըրէք հաղորդել զայն Բօլին տը Սոսէյի եւ Ֆավրէյ մարքիզուհիին, եւ ըսել անոնց.

«—Լացէք անոր վրայ, վասն զի յանցաւոր չէր։

Ժաք լռեց, զինք ճնշող մտածումներէն խռով։ Փաստաբանը, տժգոյն, կը սքանչանար այդ պաղարիւնութեան վրայ, զգացումներու այդ վեհութեան վրայ որք իր սիրտը կը շարժէին կրքոտ բողոքներէ աւելի։

—Պատւոյս վրայ կ'երդնում, ըսաւ... կեանքս պիտի գործածեմ վերցնելու այն քօղը որ կը ծածկէ այս զարհուրելի գաղտնիքը, եւ, եթէ յաջողիմ, ձեր յիշատակը հանդիսապէս պիտի նորոգուի։

—Շնորհակալ եմ, ըսաւ Ժաք։ Հիմակ կրնամ մեռնիլ։

Ցետոյ մինակ մնաց, որչափ որ կրնայ մնալ մահապարտ մը, և իր խոհերուն մէջ թաղուեցաւ։

Կեանքը, որ պիտի խլուէր իրմէ, շատ քիչ արժէք ունէր իրեն համար։ Ինչի՞ ծառայած էր իրեն։ Ի՞նչ բանի գործածած էր զայն։ Ապարդիւն մէկն էր ինք։ Ընկերութիւնը դուրս կը նետէր զինքը։ Վերջապէս արդարութիւն էր։

Ժամերը կ'անցնէին, դանդաղ, և սակայն արագ, քանի որ դէպ ի մահ կը տանէին զայն։ Բայց ինք չէր հաշուեր զանոնք։ Կը սպասէր։

Գերագոյն ձեւակերպութիւնները կը սկսէին։

Քահանան եկած էր։

Ցանկարծ դուռն ուժգնօրէն բացուեցաւ, և տնօրէնը նորէն ներս մտաւ։

Գոչեց.

—Ցետաձգո՛ւմ մը։

Ժաք վեր ցցուեցաւ։

—Ի՞նչ օգուտ ունի, գոչեց։ Ա՛հ, այս մարդերը կը չարչարեն զիս...

—Զաւակս, ըսաւ քահանան, մի՛ յուսահատիք այդպէս։ Ո՞վ գիտէ, թերեւս ձեր անմեղութիւնը կը յայտնուի։

Տնօրէնը կարդաց յետաձգման հրամանագիրը։

Դատական նախարարին կնիքը կը կրէր։

—Վստահութիւն ունեցէք, ըսաւ Ժաքին։ Ասանկ տնօրինութիւն մը ի գործ չի դրուիր առանց ծանր պատճառներու։

—Իմ անմեղութի՛ւնս, կը մրմնջէր Ժաք գլուխն երերցունելով։ Ա՛հ, եթէ կարելի ըլլա՛ր։ Բայց ոչ, ա՛լ չեմ յուսար...

Ցետոյ խօսքը տնօրէնին ուղղելով.

—Այդ յետաձգումը սահմանուած չէ՞։

—Այս հրամանները երբեք պայմանաժամ չեն որոշեր։ Կրնայ ըլլալ որ հարցաքննութեան յաւելուած մը պահանջուած ըլլայ։

—Եւ հոգեվարքը պիտի երկարի, ըսաւ Ժաք մեղմիւ։ Շնորհակալ եմ այն ուրախութեան համար զոր կ'երեւայ թէ այս միջադէպ կը պատճառէ ձեզի։ Ես կը սարսափիմ անկէ. կը վախնամ որ թիարան կ'երթամ...

—Չե՞ք կրնար դատապարտեալն ազատել բանաճկոնէն, հարցուց քահանան։

—Չեմ կրնար այդ պատասխանատուութիւնը վրաս առնել, եւ հաւատացէք որ շատ կը ցաւիմ. բայց կարծեմ ուրիշ հրամաններ պիտի հասնին։ Երբ յետաձգում ըլլայ, դատապարտեալը Քոնսիեռժըրիի մէջ չի մնար։ Կա՛մ Պիսէդրը կը փոխադրուի կամ Ֆոռս։

Նոյն պահուն, կարծես այս խօսքին պատասխանելու համար, դռնապանը ներկայացաւ։

—Պարոն տնօրէն, ըսաւ, ոստիկանութեան սպայ մը ձեզ հետ խօսիլ կուզէ։

—Ա՛հ, ես ձեզի չէ՞ի ըսեր, գոչեց տնօրէնը դուրս ելլելով։

Գրասենեակ գնաց։

Արդարեւ ոստիկանութեան սպայ մը կը գտնուէր հոն եւ վանդակապատ պատուհանէն բանտին բակը կը տեսնուէին չորս ոստիկան-զինուորներ, որք կառք մը կը շրջապատէին։

—Փոխադրութեա՞ն համար է, հարցուց տնօրէնը։

—Հաւանօրէն, ըսաւ սպան՝ նամակ մը ներկայացնելով, որուն վրայ կը պարզուէր դատական նախարարութեան կնիքը։

Տնօրէնը կնիքը խզեց տենդոտ ձեռքով։

—Դատապարտեալը Ֆոռս փոխադրելու հրամանագիր։ Լա՛ւ։

—Հրաման տրուած է ինձ ըստ կարգի շուտ գործել, ըսաւ սպան։

—Մէկ քանի վայրկեանի գործ է։

Տնօրէնը, շտապելով, բանտ ուղղուեցաւ։

Քանի մը վայրկենէն, Ժաք՝ ապշահար, մտածելով թէ երազակոծութեան մը խաղալիկը չէ՞, ազատուեցաւ բանաճկոնէն։

Ցետոյ, բանտին դուռը բացուեցաւ իր առջեւ...

Լիաթոք շնչեց մաքուր օդը։ Աւելի զօրաւոր զգաց ինքզինքը, եւ հաստատ քայլով քալեց։

—Աւասիկ դատապարտեալը, ըսաւ տնօրէնը։

Ցետոյ քարտուղարին դառնալով.

—Թուղթերը օրինաւո՞ր են։

—Կատարելապէս։

—Գացէք ուրեմն։ Ես կը մաղթեմ, պարոն, որ մէյ մըն ալ հոս չդառնաք։

—Կը հաճի՞ք ձեռուընիդ ինծի տալ, ըսաւ Ժաք։

—Անշո՛ւշտ...

—Շո՛ւտ, շո՛ւտ, պարոն տնօրէն, ձեւեր չուզեր... հրաման ունիմ։

—Ես չեմ զայն վար դնողը, ըսաւ տնօրէնը ժպտելով։

—Իսկ ձեռնակապե՞րը, ըսաւ սպան, բռնելով Ժաքին ձեռքերը։

—Ինչո՞ւ, չպիտի խոյս տայ, գոչեց տնօրէնն ակամայ։

—Անանկ հրաման ընդունած եմ, կըրկնեց սպան։

Վայրկեան մը ետքը, Ժաք, հազիւ սթափած այն թմրութենէն զոր պատճառած էին այս յեղակարծ դէպքերը, կառքին մէջ հրուած էր, ուր կը գտնուէին երկու ոստիկաններ և սպան։

Ցետոյ, անիւները թաւալեցան... Քոնսիեռժըրիի ծանր դռները փակուեցան խուլ աղմուկով մը։

Կը լսուէր ձիերու սմբակներուն տրոփը որք քարայատակը կը ծեծէին։

Ազա՞տ էր Ժաք։

Կէս ժամ անցաւ, տնօրէնը գրասենեակը մնացեր էր, խօսակցելով խոստովանահօր և պաշտօնեաներուն հետ այս եզական արկածներուն վրայ, երբ դուռը բացուելով նորէն ոստիկանութեան սպայ մը ներկայացաւ։

Ասման տը Պեռնէյ անոր կ'ընկերանար։

Տնօրէնը ոտքի ելաւ, հետաքրքրուած։

—Պարոն տնօրէն, ըսաւ սպան, կուգամ խնդրել ձենէ որ ինծի յանձնէք դատապարտեալը։

—Հէ՞, գոչեց տնօրէնը վեր ցատքելով։

—Ցետաձգումը չե՞րտօներ Ֆոռս փոխադրութիւնը, հարցուց Ասման։

—Անշուշտ... բայց... հրամանագիր մը ունի՞ք։

—Աւասիկ, ըսաւ սպան՝ կնքուած թուղթ մը հանելով ծոցէն։

Տնօրէնը սարսափահար եղած էր։ Առաւ թուղթը, քանի մը անգամ ձեռքերուն մէջ դարձուց։ Վաւերականութեան բոլոր նշանները կը կրէր։

—Աճապարենք, պարոն, կը պաղատիմ, ըսաւ Ասման, վայրկեանները դարեր են այն խեղճին համար։

Տնօրէնը բացած էր նախարարական թուղթը և կը կարդար։

Ցանկարծ գոչեց.

—Քարտուղա՛ր, միւս նամակը ո՞ւր է։

—Աւասիկ, ըսաւ մարդը որ կը հասկընար իր պետին անձկութիւնը։

Տնօրէնը անմիջապէս բաղդատեց զանոնք։

—Բայց վերջապէ՛ս, գո՞րծը ինչ է, գոչեց Ասման։

(Շարունակելի)

մը կը ներկայէն այսօր։ Այժմեան խորհուրդն է երկուքը միացնել, և տոկոսը 3 ½ կամ 4 % որոշել։ Պայմանք վերջնապէս կարգադրուած չեն դեռ։ Բայց սա յայտնի է թէ փոխուելու ու միացումն անպատճառ ի գործ պիտի դրուին։ Թուրքիոյ ելմտական վարկին բարւոքումն առ այս նպաստամատոյց է։ Թուրքիա իւր արդի վարկով կրնայ գտնել աւելի աժան դրամ։ Երկու փոխառութիւններն ալ ապահովուած են Եգիպտոսի Հարկով, այսինքն՝ եգիպտական հասոյթներէն ամենէն առաջ այս փոխառութեանց տոկոսն ու գլխամասը կը հայթայթուի։ Տոկոսի զեղչման շնորհիւ Թուրքիա կարող պիտի ըլլայ կա՛մ նոր փոխառութիւն մը կնքել՝ երաշխաւորութիւն ցուցնելով այս կողմէ խնայած գումարը, կամ նոյն խնայութեամբ իւր պարտքին մայր-գումարն հատուցանել օր առաջ։ Յայտնի չէ թէ Թուրքիոյ ելմտական նախարարութիւնն այդ մասին ի՛նչ որոշում պիտի տայ։

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԱՆՔՆ.—Երէկ արտաքին լրոց բաժնին մէջ ծանուցինք Վիլհէլմ կայսեր այցը Մխիթարեանց համբաւաւոր վանքին ի Վենետիկ։ Կը ծանուցուի թէ այս առթիւ Ումպերտօ Թագաւոր վանքին վանահայր Վեր. Տ. Իգնատիոս Կիւրեղեան արքեպիսկոպոսին նուիրեր է Իտալիոյ Թագի պատուանշանին Գ. կամ Հրամանատարութեան աստիճանն։ Այս պատուանշան առանձինն գիտնական, բարեգործական և եկեղեցական աշխատաւորներու տրուած բարձրագոյն պատուանշանը կը համարուի։

ԱՆԳԼ. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Սիրահարք Լորտ Մաքօլէյի գրուածոց գոհունակութեամբ պիտի լսեն թէ ի մօտոյ պիտի հրատարակի անուանի գրագէտին Օրագրութիւնն, որ գրական, ընկերական, կենսագրական և քաղաքական հետաքրքրաշարժ ծանօթութեամբք և սուր դիտողութեամբք լի է։ Սըր Ճորճ Թրիվիլեըն, իւր քեռորդին (արդի նախարարն Սկովտիոյ), իւր կենսագրութիւնն հրատարակելուն առթիւ, Օրագրութիւնէն հատուածներ առած էր որք ամբողջութիւնը կարդալու համար ընդհանուր հետաքրքրութիւն շարժած են։

ԱՆԹԱՓԱՆՑ ԶՐԱՀԸ.— Տօվէ, գերման դերձակն, որ, ինչպէս գիտեն մեր ընթերցողք, գնտակի դէմ անթափանց համազգեստ մը յօրինած է, այս միջոցիս դարձեալ օրուան մարդն է ի Պերլին։ Իւր հագուստին փորձն եղաւ։ Ուզեց որ հրացաններն իւր վրայ ուղղուին, վստահ ըլլալով թէ հագածէն ներս պիտի չանցնին գնտակները։ Ոստիկանութիւնը թող չտուաւ։ Գաճէ մարմիններու հագցուցին համազգեստն, և բազմահարուածեան հրացանի գնտակներն ուղղուեցան անոնց վրայ, բայց ի զուր։ Արգելքին չանսալով, Տօվէ դռնփակ ցոյց մ'ըրաւ, որոշեալ մարդիկ միայն ներս առնելով, և իւր «զրահն» հագած քաջապէս դիմակալեց գնտակներուն, ծիծաղախառն դիտողութիւն ընելով թէ «ոչ իսկ գնտակին դպչիլը կ'իմանայ»։ Այս փորձեր պիտի կրկնուին, բայց յաջողութիւնն ապահովուած է կ'ըսուի։

Ի ԹՐԻԷՍՏԷ հաստատուեցաւ բրինձը մաքրող ստկող մեծ հաստատութիւն մը, մրցելու համար հունգարական բաժնին մէջ ի Ֆիումէ հիմնուած նմանօրինակ գործարանին դէմ, որ տարիներէ ի վեր յոյժ շահաւոր գործ մը կ'ընէ։ Ըստ այսմ, Ճաբոնէ և Պիրմանիայէ շոգենաւեր լեցուն բրինձ կը ղրկուի Թրիէստէ։

—Ալլիէ «Լլոյդէն», աւստրեան կառավարութիւնն ստանձնեց Թրիէստէի քարափներուն մատակարարութիւնն, որ մասնաւոր ընկերութեան մը կը պատկաներ ցարդ։

ՌԱՅԽՍԹԱԿՆ իւր արդի նստաշրջանը կը փակէ՝ առանց աւարտելու վիճաբանութիւնն այն նոր տրոց վրայ որոց արդիւնքովը պիտի հոգացուին բանակին և նաւատորմին համար որոշուած նոր ծախքերը։ Յիշեալ տրոց խնդիրը կարծուածէն աւելի դժուար կը ներկայանայ։

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

Ուսումնական Խորհուրդն, ինչպէս յայտնի է, Մասիս լրագիրն իւր վերին հովանաւորութեամբ նորէն իբրև «Մանկավարժական Թերթ» հրատարակել որոշած և առ այս խմբագրական մասնախումբ մը կարգած էր։

Խորհուրդն իւր այս չորեքշաբթի օրուան նստին մէջ ևս զբաղեցաւ սոյն հրատարակութեան վերաբերեալ վերջնական ինչ ինչ գործողութիւններով և ճշդեց յետոյ Թերթին ծրագիրը, կատարեց նաև պատուակալ-աշխատակիցներու և ներքին Տնօրէնի ընտրութիւնները։

Ըստ այսմ Մասիս պիտի հրատարակուի յառաջիկայ մայիսէն, առ այժմ իբրև կիսամսեայ հանդէս, Մասիս՝ հանդէս Նախնական և Երկրորդական կրթութեան տեսութեան, սա հետևեալ պարունակութեամբ։

1. ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ. — Դաստիարակութեան գիտութեան, հոգեբանութեան և բարոյագիտութեան վերաբերեալ յօդուածներ։ — Մանկավարժական խնդրոց վրայ մրցման դրուած հարցումներ։
2. ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ. — Նախակրթական տիպար դասեր։ — Նախնական և երկրորդական կրթութեան վերաբերեալ կարևոր ու նոր դասընթացք։ —Հրահանգք և անջատ դասախօսութիւնք կամ ամփոփմունք դասուց։ —Բացատրեալ ընթերցմունք։
3. ՔՆՆԱԿԱՆ. — Դասագրոց արժանաւորութեան մասին քննադատական յօդուածք։ —Վարժարանական այցելութեանց տպաւորութիւնք։
4. ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆՔ Ուսումնական Խորհրդոյ և Ազգային Վարչութեան ի մասին ազգային վարժարանաց։
5. ԼՈՒՐՔ ԵՒ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ. — Ազգային, Ներքին և Արտաքին կրթական լուրեր և ծանօթութիւնք։
6. ԶԱՆԱԶԱՆՔ. — Այլ և այլ շահեկան և հրահանգիչ գրութիւնք։

Պատուակալ աշխատակիցք Մասիսի

1.	Գեր.	Մելքիսեդեկ եպիսկ.		Մուրատեան
2.	»	Մաղաքիա	»	Օրմանեան
3.	Արժ.	Եղիշէ	Ծ. Վրդ.	Դուրեան
4.	»	Յովհաննէս	Ա. Քհյ.	Մկրեան
5.		Դաւիթ	էֆ.	Գալանթարեան
6.	Տօքթ.	Եդուարդ	»	Մասիս
7.		Եղիա	»	Տէմիրճիպաշեան
8.		Թովմաս	»	Թէրզեան
9.		Կարապետ	»	Իւթիւճեան
10.		Հրանտ	»	Ասատուր
11.		Մատթէոս	»	Գարագաշեան
12.		Յակոբ	»	Գուրգէն
13.		Յարութիւն	»	Ն. Մոստիչեան
14.		Յովսէփ	»	Նուսուֆեան
15.	Տօքթ.	Նազարէթ	»	Տաղաւարեան
16.		Նշան	»	Գալֆայեան
17.	Տօքթ.	Պետրոս	»	Մախոխեան
18.		Վահան	»	Մանուկեան
19.	Տօքթ.	Վահրամ	»	Թորգոմեան

Ներքին Տնօրէն
Սմբատ էֆ. Դաւիթեան

Ազն. Կոյս Հռիփսիմէ Թայիրեանց, որուն մայրաքաղաքս ժամանումը ծանուցինք երէկ, Երուսաղեմի Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Տ. Սիմէոն արքեպիսկոպոսի հրաւիրանօք՝ Երուսաղեմնատունը հիւրընկալուած է։

Թիֆլիզցի մայրապետը երեքշաբթի օրը կը մեկնի ի Ս. Երուսաղէմ։

ՄԵԾ. ԱՆՏՈՆ ԷՖԷՆՏԻ ՕՐՄԱՆԵԱՆ

ՀԱՅՐ ԳԵՐ. Տ. ՄԱՂԱՔԻԱ Ս. ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ
ԵՒ ՏՕՔԹՕՐ ԿՈՄԻՏԱՍ ԷՖ. ՕՐՄԱՆԵԱՆԻ

փոխեցաւ առ Աստուած, երէկ, երեկոյեան պահուն ի հասակի 77 ամաց, ի սուգ և ի տրտմութիւն իւր որդւոց և դստերաց և թոռանց, և համայն ազգականաց և բարեկամաց։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը, Կիրակի, 3/15 ապրիլ ի ժամ 7 (Ը. Թ.) իւր բնակարանէն (Բերա, Բժիշկ փողոց Թիւ 1) փոխադրուելով յեկեղեցի Ս. Երրորդութեան, յորմէ ապա տարուելով յազգ. գերեզմանատունն Շիշլիի, պիտի ամփոփուի իւրեանց յատուկ դամբարանի մէջ։

Բերա, 2/14 Ապրիլ 1894

Կը խնդրուի անոնցմէ որոնք մահազդ չեն ստացած, իբր այն նկատել ներկայս։

Գումգաբուի և միացեալ Թաղից Աղքատասէր ընկերութեան ի նպաստ կազմակերպեալ ներկայացումը տեղի կ'ունենայ վաղը ցորեկ, ժամ 7ին, ի Բերա։

Ներկայացուելիք խաղն է, ինչպէս յայտնի է, ԴԱՐԲՆՈՑԱՊԵՏԸ Մնակեան խումբին կողմէ։

ԱԶԴ

Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ Վագֆէն Սամաթիա Հաճի Գատըն Թաղ, Այա-Մինա փողոց 12 թիւ քարուկիր տան կէս բաժինը Ս. եկեղեցւոյս մախլուլ մնացած ըլլալով, Թաղ. խորհուրդս աւելէ առաջ աճուրդի դրած էր զայն։

Սոյն կէս տան համար [1:5] հարիւր քսան հինգ օսմ. ոսկի վճարող գտնուելով, Թաղ. խորհուրդս ներկայ յայտարարութեամբ կը ծանուցանէ թէ սոյն գումարէն աւելի վճարել փափաքողք Թուականէս մինչև 15 օր պայմանաժամու մէջ պարտին դիմել ի Թաղ. խորհրդարանս ամէն առաւօտ մինչև ժամ 5։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Բ. Ատենադպիր — Բ. Ատենապետ
ՄԻՔԱՅԷԼ ՊԸՆԼԵԱՆ — ՅՈՎՍԷՓ ՍՐՄԱՔԵՇԵԱՆ
1 Ապրիլ 1894
Սամաթիա
Թիւ 1015 1—3

Արտաքին լուրեր

ՍԵԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը միջօրէին փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած հանդիսաւոր կերպով այդ մզկիթը գնաց և ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ։

Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին աւստրիական, ֆրանսական, իտալական ու սերպիական դեսպանք՝ իրենց առաջին թարգմաններով, աւստրիական դեսպանատան երկրորդ քարտուղարն ու կինը, հունգարացի արևելագէտ Պ. Վամպէրի, սերպիական դեսպանատան զինուորական կցորդն, Հանրային Պարտուց Վարչութեան տնօրէն Պ. Նօպլէ, Բէժիի գործարանի տնօրէնն, երկրաչափ Պ. Պէրթիէ ու կինը, գերմանական դեսպանատան պահականութեան սպայք և ութսունի չափ օտարազգի զբօսաշրջիկներ։

Ներկայից ոմանք սենեկապետութեան միջոցաւ արժանացան կայսերական մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Րումէլի Պէյլէրպէյլիի աստիճան տրուեցաւ Միխալիչի կառավարիչ Հըֆզի փաշայի։

Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան՝ Բեդրսպուրկի օսմանեան հիւպատոս Պէհճէթթին պէյի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդականաց սենեկին օգնականներէն Խալէթ պէյի և Գաբրհիսար գաւառին հաշուակալ Հագգը էֆէնտիի։

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ արքունի Նաւարանին առաջին ճարտարապետ Վասիլաքի էֆէնտիի և որդւոյն՝ Եանքօ պէյի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Տրապիզոնի կեդրոնական Նաիպ Նէճմէտտին էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ կայս. պալատան պաշտօնեայներէն Հիւսէյին Վէհպի ու Քեամիլ պէյերու և կայս. պալատան թարգմաններէն Րիզա ու Մէհմուտ Հ. պէյերու։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Օսմ. կայս. Պանքայի Ադրիանուպոլսոյ ճիւղին տնօրէն Պ. Շառլ Քօբէի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Քիլիս գաւառակին Միւֆթի Ապտուրրահման էֆէնտիի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵՆՈՒՑՈՒՄ.—Աւստրիական դեսպան Պառոն ֆօն Քալիչէ որ արձակուրդով և առժամաբար Վիէննա պիտի ուղևորի, և սերպիական նախորդ դեսպան Պ. Վէյլիմիրովիչ, որ մայրաքաղաքէս պիտի մեկնի, երէկ, ուրբաթ, Սելամլըքի արարողութենէն յետոյ Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհեալ արտօնութեամբ՝ յաջորդաբար Ն. Կ. Վեհափառութեան ներկայանալու պատիւն ունեցան։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ.—(Պաշտօնական Ցեկոյց) Մարտ 31ի հինգշաբթի օրուան ժամ 6էն մինչև ապրիլ 1ի ուրբաթ օրուան ժամ 6, մայրաքաղաքիս մէջ քոլերայէ մէկ դէպք պատահած ի Եէնիքէօյ, որ է Սուլթանիա Բօսթանճի։ Առաջուան բռնուածներէն երկուքն ապաքինելով երկուքը մեռած են։ Մնացողներն են ի Եէնիքէօյ՝ Էֆթալիա Աբօսթօլ և Աննիքա Մանքօ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.— Ադրիանուպոլսոյ կուսակալութիւնը մարտ 31 թուականաւ հեռագրած է Ներքին գործոց նախարարութեան թէ Միւրէֆթէ գաւառակի Միլան գիւղին մէջ քոլերա երևան ելնելով մէկ դէպք պատահած է և առաջուան բռնուածներէն մին մեռած է։

—Առողջապահական Ժողովը իւր երեքշաբթի օրուան նստին մէջ Նիկոմիդիոյ, Յաֆօ և Սեպաստիայի քարանթինաներուն պաշտօնեայ կարգած է Շէհապէտտին, Քալօթի և Ալի Քեմալի էֆէնտիները։

ԿԱՅՍ. ԹԻԿՆԱՊԱՀ Մէհմէտ պէյ չորեքշաբթի իրիկուն Ադրիանուպոլիս գնաց և նահանգին կուսակալ Ապտուրրահման փաշայի ու Բ. զօրաբանակին փոխ-հրամանատար Մահմուտ Համտի փաշայի հաղորդեց Վեհ. Սուլթանի կայս. բարևներն և ինչ ինչ հրամանները։ Նոյնպէս Մէհմէտ պէյ՝ Մահմուտ Համտի փաշայի յանձնեց անցեալներն անոր շնորհեալ ականակուռ Մէճիտիյէ պատուանշանը։

Մէհմէտ պէյ նոյն գիշերը չորս-հինգ ժամ յետոյ մեկնող կառախումբով մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

ՍՕՍԻԷԹԷ ՕԹՕՄԱՆ դը Շանժ է դը Վալէօր Դրամատան բաժնետերաց 21րդ տարեկան ընդհանուր ժողովը հինգշաբթի օրը գումարուեցաւ ի Ղալաթիա լսելու համար 1893 շրջանի տեղեկագիրն ու հաշիւները։ Ներկայ էին 47 բաժնետէրեր որոնք կը ներկայացնէին 31,429 բաժին։ Ժողովին կը նախագահէր Պ. Ալֆրէտ Պարքէր։

Վարչական խորհրդոյ տեղեկագիրն, որ կարդացուեցաւ քարտուղարին կողմէ, ցոյց կուտայ թէ ընկերութիւնը յոյժ գոհացուցիչ կացութիւն մը ունի, հակառակ հելլենական թուղթերու անկումէն կրած 11,218 ոսկւոյ վնասին։ Սօսիէթէ Օթօման դրամատունը մասնակցած է զանազան ձեռնարկներու, ի մէջ այլոց Նէհիլ-Գուլէի մանարանին, Պալիա և Քարա-Այտընի հանքերու շահագործման, Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, Թէմպէքիի փոխառութեան, Սէլանիկ-Տէտէաղաճի երկաթուղւոյն, օսմ. սիկառէթներու արտածման ընկերութեան, և այլն, որոց մէջ ընդամէնը 34,037 օսմ. ոսկւոյ 86 ղրշ.ի զուտ շահ ունեցած է։ Այդ գումարէն 1,701 ոսկի 89 ղրշ.ը, ընկերութեան կանոնագրին համաձայն, յատկացուած է պահեստի դրամագլուխին և 1535 ոսկի և 97 ղրշ.ը նոր հաշուոյ անցուած է։ Մնացեալ 30,800 ոսկիէն զեղչելէ ետք մէն մի բաժնեթղթի վրայ յունուարին վճարուած 13 ¾ ղրշ. ոսկեկտրոնը և կանոնագրի տրամադրութեան համաձայն՝ հիմնադիրներուն յատկացուած բաժինը, մէն մի բաժնեթղթի վրայ 24 ¾ ղրուշի նոր շահաբաժին մը վճարել կարելի կ'ըլլայ, որով ընկերութիւնն ընդամէնը 38 ½ ղրշ. շահաբաժին կը վճարէ։

Ժողովը միաձայնութեամբ վաւերացուց բոլոր հաշիւներն ու վարչական խորհրդոյ տեղեկագրով ներկայացուած այս առաջարկները։

Սօսիէթէ Օթօման դրամատունը իր հաստատութենէն մինչև այսօր, այսինքն 20 տարուան մէջ, 548,000 ոսկի շահաբաժին վճարած է իր բաժնետէրերուն, իսկ 1893 ի շրջանին համար՝ 23 հազար ոսկի, համագումար 571,000 ոսկի, այսինքն դրամագլուխին 100 ին 8 էն աւելի։

ՄԱԼԻԷԻ արտաքին Թղթակցութեանց դիւանին տնօրէն Պետրոս էֆէնտի, որ քառասուն միլիոն ֆրանքի փոխառութեան առժամեայ թուղթերը տարած էր, Վիէննա ժամաներ է, ուր հարկ եղած գործողութիւնները կատարելէ յետոյ Փարիզ պիտի ուղևորի։

ԼԻԱԳԱԹԻ ՇՔԱԴՐԱՄ տրուած է փարոսներու վարչութեան ժողովոյ անդամներէն՝ քննիչ Պ. Էմիլ Պոտուրի։

ԲԷԺԻԻ ընդհ. տնօրէն Պ. Ֆառնէթի՝ օսմ. սիկառէթի արտածման ընկերութեան վարչական խորհուրդին անդամ ընտրուեր է։

ՍՈՒՖԻԱՆՈՎԻՉ եղբարք հազար ոսկի նուիրեր են Ֆէնէրի Պատրիարքարանին, ի նպաստ Յունաց բարեգործական հաստատութեանց։

ԲԱՐԻԶԻ գրողներու ընկերութիւնը ձեռնարկներ կ'ընէ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարութեան մօտ, որպէսզի խնդրէ օսմանեան կառավարութենէն՝ գրական սեփականութիւնը ճանչնալ Թուրքիոյ մէջ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Նէլիտօֆ, որ արձակուրդով Բեդրսպուրկ կը գտնուի, մարտ 24ին պատիւ ունեցեր է կայսեր ներկայանալու։

Պ. Նէլիտօֆ Զատկի շաբթուն մայրաքաղաքս կը դառնայ։

ԹԷՆՊԷՔԻԻ ՌԷԺԻՆ.— Բարձր. Մեծեպարքոսը հրաման տուած է որոց որ անկ է՝ հարկ եղած դիւրութիւնն ընծայել եւ յապաղման չենթարկել Թէնպէքիի Ռէժիին՝ կառավարական պաշտօնատանց վերաբերեալ գործերը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ մաքսատան արկղէն գողցուած վաթսուն հազար ղրշ.ի գումարին համար ձերբակալուած է նաև արկղակալը։ Պոլսոյ ոստիկանապետ Հիւսնի պէյ հինգշաբթի օրը հարցաքննեց ձերբակալուած սպասաւորներն ու բեռնակիրները։

ԱՊԱՆԵԽԻՉ ԳՈՐԾԻ.— Կայս. Իրատէի մը համաձայն՝ Ծովային Նախարարութիւնը Բ. զօրաբաժնին համար պէտք եղած թիւով ապանեխիչ գործիներ շինել տալ սկսած է։

ԷՍԿԻՇԷՀՐԻ մօտ գտնուած ծովափրփուրի ([illegible]) հանքերէն արտադրութիւնք աւելցած են բաղդատմամբ նախորդ տարիներու։ Էսկիշէհրի երկաթուղւոյ կայարանին մօտ այդ հանքին յատուկ մթերանոց մը պիտի շինուի, որովհետեւ հանքին արտադրութեան փոխադրութիւնը երկաթուղւոյ միջոցաւ կը կատարուի։

ՀՆՈՒԹԻՒՆՔ.— Տարտանէլի Հիսարլըք անուն տեղը կատարուած պեղումներու պահուն գերեզման մը գտնուած է, որուն վրայ քանդակեալ արձանագրութիւններէն կը կարծուի թէ Տրովադայի Պրիամ թագաւորի որդւոյն Էքթօրի կնոջ՝ Անտրոմաքի գերեզմանն է։ Քարին վրայ արձանագրութիւններ ալ կան, սակայն Փիւնիկեցւոց գրերէն ըլլալով, տակաւին կարդացուած չեն։

—Իզմիրի կողմերը գտնուած գերեզմանաքարին մօտ ուրիշ գերեզմանաքար մ'ալ գտնուած է՝ մէկ կողմը կոտրած։ Կայս. Թանգարանին տնօրէնի օգնական Խալիլ պէյ, որ այդ պեղմանց հսկելու համար Իզմիր գացած է, մէկ քանի օրէն մայրաքաղաքս պիտի գայ իր հետ բերելով այդ երկու գերեզմանաքարերը։

ԼԱԹԱՔԻՈՅ հելլենական հիւպատոսն հրաժարած ըլլալով, անոր յաջորդած է Պ. Ձէօկօս։

ԳԱՂԹԱԿԱՆԱՑ վարչութիւնն երէկ Քէօթահեա եւ Էսկիշէհր ղրկեց ութսուն ընտանիքի չափ Րումէլիցի իսլամ գաղթականներ՝ այդ տեղերու մէջ բնակութիւն հաստատելու համար։

ՄԻՍԻ ԳԻՆԸ.—Սապահ խօսելով մսոյ գնոյն բարձրացման վրայ, կ'ըսէ թէ Պանտըրմայի ոչխարի վաճառականք իրենց մէջ պայմանագրութիւն մը կնքեր են ոչխարները բարձր գնով ծախելու համար։ Սապահ այս առթիւ ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։

ՏՕԼՄԱ. ՊԱՂՉԷԻ պալատան մօտ կառուցուելու վրայ եղող ժամացոյցի աշտարակին շինութիւնն աւարտելու վրայ է։ Այժմ սկսուած է ժամացոյցին զետեղման յատուկ մասին շինութիւնը։

ՈՐԹԱԼՈՒԻՃ.— Սապահ կ'իմանայ թէ Արշիպեղագոսի կղզեաց քննիչ-անասնաբոյժ Քեազիմ պէյ բաղադրութիւն մը գտած է որթալուիճները ջնջելու համար։ Այդ բաղադրութիւն, որ շատ աժան ձեռք կը բերուի, որթալուիճէ վարակեալ որթատունկերու վրայ փորձուելով գոհացուցիչ արդիւնք տուած է։ Այդ բաղադրութեան հարիւր օխան կարելի է քսանութ ղրուշով ձեռք բերել։ Բաղադրութենէն մէկ կաթիլ մը կը ներարկուի վարակեալ որթատունկին վրայ եւ արևուն տաքութենէն թունալով որթալուիճները բոլորովին կ'ոչնչացնէ։

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼՍՈՅ գաւառական թերթին մէջ կը կարդանք թէ մարտ 11ին Կ. Պոլսէն մեկնող արեւելեան ճեպընթաց կառախումբը Գումաքիքի մօտէն անցնելու կառախումբին վրայ հրազէն մը պարպուելով, ընկերութեան պաշտօնեայք իմաց տուեր են Լիւլէ Պուրկազի կայարանին ոստիկան-զինուորաց տեղակալին։ Անմիջապէս քննութիւն մը կատարուելով հաստատուեր է թէ երկաթուղւոյն գծէն տասնըհինգ ոտք հեռուն գտնուած հովիւներ պարպած են այդ հրազէնը, այդ կողմերը տեսնուած գայլի մը վրայ։ Հովիւները ձերբակալուեր են։ Կուսակալութիւնը հրաման տուած է Լիւլէ Պուրկազի գայմագամին՝ հարկ եղած օրինական գործողութիւնները կատարել այդ հովիւներու նկատմամբ և միջոցներ ձեռք առնուլ որպէսզի երկաթուղւոյ գծին վրայ այդ կարգի դէպքեր չպատահին։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ եկեղեցականներէն Տ. Արսէնիոս՝ Երուսաղէմի ռուս միաբանութեան մեծաւոր ընտրուեր է Տ. Անթօնիոսի տեղ, որ մեռաւ վերջերս։

ՍԱՄՍՈՆԻ քարանթինայի բժիշկ կարգուած է Տօքթ. Համպուկ, որ երէկ իրիկուն իր պաշտօնատեղին ուղևորեցաւ։

ՊԷՐՈՒԹԷՆ գրուած է ձեռնհաս իշխանութեան՝ որ տեղւոյն տիպար-արտը երկրագործական վարժարանի վերածուի։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ տիպար-ագարակին 1309 տարւոյ ընդհանուր հասոյթը յիսունըինը հազար ղրուշի հասած է։

ՍԵՐՊԻՈՅ Թագաւորը Ս. Սավա պատուանշանը նուիրած է Սէլանիկի յունաց նախորդ մետրապոլիտ Տ. Սօֆրօնիոսի, որ այժմ Այնօրօզի վանքը քաշուած է։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. — Այտընի կուսակալութիւնն հեռագրած է թէ մարտ 29ի գիշերը Ուրլայի մէջ մէկ անգամ սաստիկ և երկու անգամ թեթև կերպով երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են, սակայն բարեբաղդաբար վտանգաւոր հետևանք մը չեն ունեցած։

ՄԻԼՔԻԷ վարժարանին մարմնամարզի ուսուցիչ կարգուած է Սուլթանիյէ վարժարանին մարմնամարզի ուսուցիչ Ֆաիզ պէյ։

Պ. ԹՐԻԻԼԷ, ճարտարապետ Հանրային Պարտուց Վարչութեան, նախընթաց օր Հալէպ ուղևորեցաւ։

ԿՐԵՏԷԻ մէջ երկրագործութեան նոր դրութիւնն ընդհանրացնելու համար տիպար-ագարակ մը պիտի հաստատուի։

—Կրետէի ջուրերուն մէջ ձկնորսութեան համար ժամանակէ մը ի վեր տիրող անհամաձայնութիւնը վերջնական կերպով կարգադրուած է։ Այն տեղերն, ուր կարելի է ձկնորսութիւն ընել, գերաններ դրուելով սահմաններ որոշուած են։ Ատկից զատ այդ տեղերու համար քարտէս մը պատրաստուած է, որպէսզի ապագային ո և է անհամաձայնութեան տեղի չտրուի։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԷՆ կը հեռագրեն թէ անցեալ իրիկուն մէկ քանի աւազակներ Տէյրէսսալթ գիւղին վրայ յարձակելով հարիւրէ աւելի այծեր յափշտակեր են։ Շրջակայ գիւղերու ժողովուրդն այդ աւազակները հալածելով յափշտակուած անասուններն ետ առեր և իրենց տէրերուն վերադարձուցեր է։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղեաց ընդհանուր տնօրէն Պ. Քիւլման մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ ըլլալով անկողնոյ կը ծառայէ։

Պ. ՎԱԼՏԷՔ ՌՈՒՍՕ, որ քանի մը շաբաթէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուէր իւր կնոջ ու որդւոյն հետ, Փարիզ վերադարձաւ։

ՄԱՆԱՍՏԸՐԷՆ կը գրեն թէ նահանգին հունձքն այս տարի թէ՛ առատ և թէ լաւ տեսակէ պիտի ըլլայ։

ՊՈԼՍՈՅ պատժական ատեանն երեքական ամսուան բանտարկութեան դատապարտած է Շումնուցի Ալի, Թրնովացի Սալիհ և Սամաթիացի Ստեփան անուն անձերն, որք իբրև գող ամբաստանուած էին։

ՆԱՒԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ. — Միջերկրականի ֆրանսական նաւախումբը երէկ Պիրէոսէն պիտի մեկնէր դէպի Կրետէ ուղևորելու համար։

—Իտալական Սիչիլիա շոգենաւը նախորդ շաբթուն խարսխեր է Թայյանի մօտ։ Անգլիական Պէրվիքա շոգենաւն ալ հարկադրուեր է Նօվօրոսիսք ապաստանիլ, չընկղմելու համար։ Բոլոր առագաստները պատռտած էին ու բեռները աւրուած։

ԱՊՐԻԼ 1.— Աւելորդ է ըսել թէ ապրիլ մէկը այն օրն է ուր միամիտները կամ թէ անոնք որ շատ մոռացկոտ են կը խաբուին չարաճճիներու կողմէ յերիւրուած անվնաս սուտերէ և երբեմն բաւական յոգնեցուցիչ պտոյտներ կը կատարեն՝ քահքահներու շարք մը ձգելով իրենց ճամբուն վրայ։ Եւրոպական լրագիրները ապրիլ 1ին մէկ քանի սուտ, անհնարին լուրեր կը հաղորդեն՝ միամիտ ընթերցողներու համար։ Անոնց օրինակին ուզելով հետևիլ, մայրաքաղաքիս երկու յոյն թերթեր, [illegible] և Նէօ Էֆիմէրիս, երկու պոռչաւոր սուտեր երկնելով՝ ձօներ են իրենց ամենէն խորամիտ ընթերցողներուն։ Առաջինը ըսեր է թէ Լէյլէնդալ անուն գերմանացի մը մայրաքաղաքս գալով Ղալաթիոյ հրդեհի աշտարակէն պիտի թռչի եղեր դէպի... Սուլթան-Պայազիտի աշտարակը։ Երկրորդն ալ ծանուցեր է թէ Քարթան Եորկի անուն մարդ մը, որուն մարմինը ամբողջովին կտածուած է (Հաճէ) եղեր, ինքզինք ի ցոյց դրեր է Թաղապետական պարտէզին մէջ։ Աւելորդ է ըսել թէ ոչ երկինքը նայելու է Թռչող գերմանը տեսնելու համար, ոչ ալ Թաղապետական պարտէզն իջնալու է՝ քաբթան Եորկին դիտելու համար։

ԱԶԴ ԹՐԱՄՈՒԷՅԻՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ընկերութիւնը ծախու կը հանէ կարգ մը ձիեր։

Գնել փափագող անձինք կրնան դիմել ընկերութեան մթերանոցներն ի Շիշլի, Պէշիկթաշ և Աք-Սէրայ, տեսնելու և քննելու համար ծախու ձիերն և գնոյ մասին համաձայնելու համար յիշեալ մթերանոցներու պետերուն հետ։

Վաճառումը կանխիկ պիտի ըլլայ, մէճիտիէ կամ ոսկի դրամով, ոսկին 108էն։

Կ. Պոլիս 30 մարտ 94 3—3

ԱԶԴ

Արդէն բնաւ տարակոյս չկայ թէ մաքուր, հին եւ գիտականապէս պատրաստուած ճշմարիտ քոնեաքի գործածումը առողջապահական միջոցներէն մէկն է ընդդէմ այն համաճարակին որ կը տիրէ մայրաքաղաքիս ինչպէս նաև ամբողջ Եւրոպայի մէջ։

Հոս հարկ չկայ ի մէջ բերելու եւրոպացի երեւելի գիտուններու կարծիքներն այս մասին։ Այդ նեղութենէն կ'ազատէ ձեզ գործածումն այս ըմպելիքին զոր այս երեւելի գիտունք ներմուծած են հնտախտային հիւանդանոցներու մէջ եւ իրենց խորհրդովը տարածուած է հասարակութեան մէջ։

Քաղաքակիրթ աշխարհի կեդրոններն մէջ կատարուած կրկին փորձերը իրօք ապացուցած են թէ քոնեաքը անանկ կազդուրիչ տարրեր կը պարունակէ որ կազմը կը պահպանէ անեղծ ախտին կանխատրամադրութենէն եւ անվնաս կ'ընէ առաջին յարձակումները՝ քիչ շատ մեղմելով անոր ծանրութիւնը։

Բայց որպէսզի այս հրաշալի ըմպելիք առաջ բերէ իր բարերար արդիւնքը պէտք է որ քոնեաքին տեսակն ու տարիքը երաշխաւորուին։

Ծանօթ է հասարակութեան թէ միակ քոնեաքը որ կ'ընծայէ այսօրինակ երաշխիքներ ԹՐԻԲՕՍ քոնեաքն է, իր նախնական նիւթին գերիվերոյութեանը, իր գիտական անթերի պատրաստութեանը, ինչպէս նաև իր առնուազն վեց տարուան հին արտադրութեանը պատճառաւ։

Իր մեծ սպառումն յԵւրոպա, մանաւանդ ի Ֆրանսա որ ստացած է ոսկի շքադրամներ տեղեկական ցուցահանդէսներուն մէջ, լաւագոյն ապացոյցն է։

50,000 ֆրանքի պարգեւ մը կը տրուի այն անձին որ ապացուցանէ թէ ուրիշ քոնեաքներ ունեցա՞ծ են նոյն պատուոյ նշանները Եւրոպայի մէջ։

Ամէն տեղ առանց նախապատուութեան ուզեցէք ԹՐԻԲՕՍ քոնեաքը, եթէ կուզէք ձեր առողջութիւնը պահպանել ընդդէմ ձեզ սպառնացող վտանգին։

Մեծ ուշադրութիւն կը յանձնարարուի կեղծերու դէմ։

Թուրքիոյ գլխաւոր գործակալները ՏՈՒՔԱՍ եղբարք, Ղալաթիա, Ալիքսիատի խան, թիւ 17։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՎԻԷՆՆԱ, 13 Ապրիլ.— Վիլհէլմ կայսրը կայարանէն դիմաւորեց Ֆրանձ Եօզէֆ կայսրն, որուն հետ էին արքիդուքսերն ու բարձրաստիճան պաշտօնատարներ։ Երկուքին կայսերք երկիցս պագուեցան։ Կայարանէն կայսերական դղեակը գացին, մեծ բազմութեան մը յարգական ցոյցերով։ Վիլհէլմ կայսր աչքէ անցուց Հիւսար հեծելոց գունդն, որոյ պատուակալ գնդապետն է, և նախաճաշն ըրաւ սպայից զբօսարանին մէջ։ Վիլհէլմ կայսր բաժակ առաջարկեց իւր բարեկամ և դաշնակից Ֆրանձ Եօզէֆ կայսեր կենաց։ Երեկոյին, հանդիսական ճաշ կայսերական պալատան մէջ ի պատիւ գերման վեհապետին։ Յետոյ երկուքին կայսերք ներկայ գտնուեցան Բալյիաչի թատերանուագին ներկայացման Կայսերական Օբերայի թատրոնին մէջ։

—Երեսփ. Ժողովն ընդունեց առեւտրական դաշնագիրը Ռումանիոյ հետ։

—Ֆրանձ Եօզէֆ կայսր Սրբոյն Ստեփաննոսի ականակուռ պատուանշանը ղրկեց Վիէննայի գերման դեսպան Ռէօյս իշխանին։

—Վիլհէլմ կայսր եւս նոյն դեսպանին տուաւ Սեւ Արծուի ականակուռ պատուանշանը։

ՀՌՈՄ.—Պանքա Ռոմանայի դատը մայիս 2ին պիտի սկսի Եղեռնադատ Ատենին առջեւ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Ռայխսթակն անվաւեր հռչակեց Էսէնի թնդանօթի մեծ գործարանատէր Պ. Քրուբի երեսփոխանական ընտրութիւնը։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 2 Ապրիլ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	110 ¾
3 » Փարիզի »	22 75

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՓՕՆՏՕԼԻՖԷ

Երէկ երեկոյ գոց. [Միաց. Դ. Բէքի]	25 35
Բերայի մէջ »	— —
Առաւօտուն բացուելու »	25 39
Կէս օրին »	25 39
Թանզիմաթ Օսմանիյէ երէկ երեկոյ	— —
» ժամ 5ին	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառ. Ցիւն Ա. Սէրի	58 50
» »	37
» »	27 30

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԻՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	— —
Քրէտի ժէնէրալ	» »	7 20
Գանք տը Քօնս	» »	3 05
Օսմ. Շանժ է վալէօր	» »	4 10
Րէժի	Օսմ. Ոսկի	19 07
Թրամուէյ	» »	575
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ	» »	310
Րումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	107 75
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի		39

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 13 Ապրիլ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 25
» » Նոր 3 ½ %	106 85
Օսմանեան բոնսօլիտէ Սէրի Դ.	23 52
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	— —
Քրիօրիթէ Թիւրք (1890)	467 50
Օսմանեան երկաթուղի	108
» Րէժիի բաժնեթուղթք	432 18
Գանք Օթօման	626 56
Քրէտի Լիօնէ	743 75
Իտալական Ռանթ 5 %	76 55
Եգիպտական միացեալ	520 62
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 175
Օսմանիյէ (Օսմանեան բոնսօլիտէ)	431 25

ԼՈՆՏՈՆ, 13 Ապրիլ

Անգլ. բոնսօլիտէ	100 06
Օսմ. » Սէրի Դ.	23 31
» » » Ա.	58 50
» » » Բ.	36 75
» » » Գ.	24 50
Օսմ. փոխառութիւն 1871 Գ.Կ.	101 75
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լոն) Գ.Կ.	102 75
Գանք Օթօման	14 93
Այտընի երկաթուղի	12 50
Գասապայի երկաթուղի	16 50
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիյէ)	103 37
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	— —
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոչիլտ)	105 25
Հելլենական 5 %	32
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 350

ՎԻԵՆՆԱ, 13 Ապրիլ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	125 20
» Փարիզի »	49 65
Օսմանեան Րէժիի բաժնեթուղթք	214
» երկաթուղի	52 20

ՊԵՐԼԻՆ, 13 Ապրիլ

Օսմանեան երկաթուղի	103 20
Օսմ. Րէժի	— —
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 350
» Փարիզի »	80 85

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

ԲԱՐԻԶ, 13 Ապրիլ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 27
Եգիպտական միացեալ	— —
Օսմ. բոնսօլիտէ Սէրի Դ.	23 57
Օսմ. երկաթուղի	108 25
Օսմ. Րէժի	433 75
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	— —
Քրիօրիթէ Թիւրք	— —
Գանք Օթօման	627 81

ՀՈԳԵՒՈՐ ԴՊՐՈՑՆԵՐ

ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԱԾ ԱԶԳԱՑ ՄԷՋ

Որպէս զի ուղիղ տեսութիւն ունենանք հոգեւոր դպրոցների իսկական անհրաժեշտութեան վրայ, նախ յիշենք դոցա հեղինակութեան որպիսութիւնը քաղաքակրթուած ազգաց մէջ և ապա դոցա մէջ աւանդելի առարկաները։

Արդ, փոքրիկ Զուիցերիայում կան աստուածաբանական 6 հատ համալսարանական մասնաճիւղեր (ֆակուլտետ), որոնք են ի Բազել, Ժընեվ, Լօզան, Ցիւրիխ և երկուսն ի Բերն, երկու ճեմարան ի Նոյշադել և Ֆրիբուրգ, 3 ազատ մասնագիտարաններ ի Ժընեվ, Լօզան և Նոյշադել, և այլն։

Արդ 11 հոգեւոր դպրոցներում սովորել են 1892 թուին 462 աստուածաբաններ և 18 լողներ։ Ցիւրիխում 20ի չափ շրջանաւարտներ չեն կարեցել օգոստոսին պաշտօն գտնել։

Ֆրանսիայում կան Հոգեւոր շատ դպրոցներ, որոնց մէջ սովորել են այդ տարին 10,000 աշակերտներ։

Գերմանիայում բոլոր 20 համալսարաններն էլ ունին աստուածաբանական բաժիններ, որոնց մէջ 150 բողոքական և 53 հռովմէական պրոֆէսորների դասախօսութեամբ սովորել են 3840 բողոքական աստուածաբաններ և 1080 հռովմէական, ընդ ամենը 4920։

Ռուսաց եկեղեցին ունի 4 հոգեւոր ճեմարաններ՝ ի Պետերբուրգ, Մոսկվա, Կազան և Կիեւ, 800 ուսանողներով. այլ և 60 դպրոցներ 3600 աշակերտներով։

Աւելորդ ենք համարում թուել նաեւ ուրիշ երկիրների բազմաթիւ դպրոցներն, որոնք զուտ հոգեւոր կրթութիւն են տալիս. բերուած օրինակներն արդէն բաւական ակներեւ փաստեր են հոգեւոր դպրոցների զարգացման։

Այդ բոլոր դպրոցներում աւանդւում են նախընթաց յօդուածում (*) յիշուած հիմնական առարկաներն իւրեանց ճիւղերով, այլ և եբրայեցերէն, լատիներէն, յունարէն, և համալսարաններում ցանկացողաց համար նաեւ ասորերէն և արաբերէն։

Այդ դպրոցներն և համալսարաններն աւարտելուց յետոյ, աստուածաբաններն որոնում են պարապ տեղ՝ քահանայ դառնալու համար. դոքա նախ ընդունւում են իբրև օգնականներ փոքր ռոճկով և մի քանի տարիներ անցնելուց զկնի միայն հաստատւում են քահանայ։ Եւ ահա լուսաւորուած Եւրոպայում քահանայ են դառնում բարձր կրթութիւն ստացած մասնագէտներ, որոնց նպատակն է՝ աշխատել ժողովրդի բարեկեցութեան և հոգեւոր կրթութեան համար։

Իսկ Կովկասի Հայոց հոգեւոր 6 դպրոցներից միայն մի երկուսն են ապահովուած, սակայն դոցանից և ոչ մէկը չէ աւանդում աստուածաբանական գիտութեանց գոնէ կէսը։ Զարմանալին այն է, որ հոգեւոր դպրոցներ են կոչւում և ծառայում գլխաւորապէս հոգեւորան պատրաստելու համար, մինչդեռ շրջանաւարտները մինչեւ անգամ Ս. Գրքի մեկնութիւն չգիտեն, մի քարոզ գրել կամ խօսել չեն կարողանում։ Միևնոյն ժամանակ ոչ միայն գիւղերն, այլ և քաղաքները զուրկ են հոգեւոր խնամարութիւնից, որովհետեւ չունին զարգացած, եկեղեցագէտ քահանաներ։

Արդ Հայոց Եկեղեցին ահագին գումարներ վատնում այդ դպրոցների համար, ժողովուրդն էլ 30 տարուց աւելի է, որ յոյս է տածում թէ եկեղեցագէտ քահանայացուներ և վարդապետացուներ կը պատրաստուին իւր համար, սակայն մինչեւ օրս էլ յուսախաբուած է։ Ուրեմն այլ եւս ինչո՞ւ պէտք Հայոց Եկեղեցին այդ ծախքերն անէ, և վերջ ու առաջ ինքը պէտք է զուրկ մնայ բարեզարգութիւնից։ Միթէ ցաւալի՞ չէ, երբ նա ձեռնադրում է բոլորին օտարուսումն անձանց, որոնք մնում են հոգեւորական սքեմի տակ ապրելու և կամ մեր դարաւոր եկեղեցին փոփոխելու համար։

Եւ ահա այսօր փոխանակ որ մեր հոգւորականութիւն ինքն ազդէ, ներգործէ իւր հօտին վրայ, միացնէ նորան երկնաւոր գաղափարներով և կրթէ, փոխանակ իւր այդ վեհ պաշտօնին, ինքն է ենթարկւում յառաջադիմութեան տարօրինակ ծնունդներին, ինքն է հեռւում աշխարհականների կուսակցութեանց և պառակտւում։ Փոխանակ երկնաւոր գաղափարներով ոգեւորուելու եկեղեցու, աւետարանի, մեր Ս. Հայրի կողմնակիցը դառնալու, դոքա սկսում են հակառակը գործել։

Ի՞նչ է այդ ամենի պատճառն. այն որ՝ ոչ Աւետարանը գիտեն, ոչ եկեղեցու պատմութիւն, և միթէ կարելի՞ է սպասել, որ մէկն իւր չհասկացածը պաշտպանէ։

Այդ թերուսներով եւ պատահականներով, կամ տգէտներով եւ օտարուսումներով չի կարելի հոգեւոր տուն վարել։ Մեզ պէտք են ոչ միայն ճշմարիտ եկեղեցագէտներ, այլ միեւնոյն ժամանակ եկեղեցական կարգացութիւնն ըմբռնողներ և կարգապահներ։

Ո՞վ պէտք է տայ մեզ այդպիսի անձինք։ Հարկաւ հոգեւոր դպրոցներն, որոնց մէջ եկեղեցական բոլոր առարկաներ պէտք է անպատճառ իւրեանց ծաւալ ստանան։ Մենք իրաւունք չունինք, չենք էլ կարող միշտ չեղուել հոգեւոր դպրոցների ընդունուած ծրագրից, որում պէտք է տանք մեր հոգեւորականացուներին այն ամենն, ինչ որ կ'ենում ենք նոցանից պահանջել։ Երբ մենք չենք պատրաստում, երկնից չեն կարող հոգեւորականներ իջնել. նոքա, որոնց վրայ է այս կատարելու պարտականութիւնն, անշուշտ պէտք է գործեն անհրաժեշտն, որպէս զի ապագայ սերնդից չդատապարտուին։

Մեր հոգեւոր եղբայրները կա՛մ պէտք է իւրենց վայել ծրագրով ընթանան և կա՛մ դառնան լոկ աշխարհական դպրոցներ, եթէ անտէր են։ Միջին ճանապարհ չկայ. կա՛մ ցուրտ կա՛մ տաք. գաղջ ատելի է Աստուծոյ առաջ։ Պէտք է կա՛մ տաքցնել կամ ցրտացնել։

«Գիտեմ զգործս քո զի ոչ ցուրտ ես և ոչ ջերմ. պարտ էր քեզ ցուրտ լինել և կամ ջերմ։ Այլ դու գաղջ ես, և ոչ ջերմ ոչ ցուրտ, հանդերձեալ ես փսխել ի բերանոյ իմմէ»։ (Յայտ. Գ. 15)

Ա. ՏԷՐ ՄԻՔԵԼԵԱՆ

Ս. Էջմիածին
Մարտի

(*) Արեւելք Թիւ 3046

ԽԱՊԱՆ ՉԱԹՕՆ

1893 դեկտեմբեր 25րդ օրն էր։

Արև չկար։ Անձրեւախառն մշուշ մը պատածու բոլորա էր Եղեսիոյ Ս. Սարգսի վանք։ Օդը գաղջ էր. հազիւ պահ մը սահեր ի կէս օրէն դագաղ մը բերին յանկարծ Եփրեմ Խօրիի եկեղեցւոյն դրան առաջ, եռեւակիր պզաղ մը, նման գիւղական [illegible], քանի մը գաղթական Մշեցիներ գրկած՝ վար դրին։ Անշունչ հսկայ դիակ մը կը հանգչէր այդ երկու չոր փայտին վրայ, [illegible] մինակ իր կեղտոտ պատանքով՝ առանց ծածկոյթի, առանց խաչանիշ սաւան մը. մերկ եկած էր, մերկ կ'երթար։ Տեսայ այս տխրագեղեցիկ պատկերին, սարսուռ մը ոտքէ ցգլուխ ցնցեց զիս։ Մեռնիլ, աղքատ մեռնիլ, հեռու երկիր, ոչ ընտանի, ոչ դրացի, ոչ երգող ոչ լացող։ Մշակի մահուան մի դառն տպաւորութիւններէն մէկն ալ այս է։ Ո՞վ էր այս հեգ արարածը։ Մօտիկցայ պանդուխտներուն քրքջոտ լաթերով պատատեալ [illegible]՝ ո՞վ էր, ըսի, հանգուցեալը։ — Չաթօն, Ս. Կարապետի ջորեպան Չաթօն, երեքօրէ կը տքտքար, այսօր հանգչեցաւ, պրծաւ, պատասխանեց ինձ դագաղակիրներէն մէկն։ Չաթօ՛ն, յիշեցի զինք։

Շուրջ 25 տարի այս մարդը, որ երկնցած էր անշունչ՝ անշուք դագաղին վրայ՝ Մշոյ Ս. Կարապետի Վանուց ձիոց կարաւանին տէրն էր, աւագ ձիապանն էր, Զանքլի Կարապետի սպասաւորներէն մէկն, և տարուան մեծ մասը դուրս կ'անցնէր, լեռներու վրայ, ձորերու մէջ, հողին և քանի գլուխը թմնցուցած՝ նա կը պառկէր և կ'ելնէր վանքի ձիերուն մէջ, հաց, պաշար, իւղ, պանիր կը փոխադրէր Թեմերէն վանք, և սուրհանդակի նման իր տոպրակը պարպելէ յետոյ, ետ կը դառնար հոն, ուստի եկած էր։ Գարնանէ մինչեւ աշուն նա այդ վանական կարաւանի հետ մէկիկ մէկիկ կը չափէր Պուլանըքները, Խնուս, Վարդօ, Մուշի վերին և վարի դաշտերը, և գրեթէ գիւղ չէր մնար՝ կամ խրճիթ մը իսկ, ուր Չաթօն տարուն քանի մը հեղ՝ չմտնէր չելնէր, իւր մեծահռչակ վանքի պտղիները, հոգեբաժինը և ողորմութիւնները հաւաքելու։ Չաթօն հանրածանօթ էր, և Ս. Կարապետի [illegible] մականունով երես ունէր ամէն տէրտէրի եւ համբոյի քով և այլն։

Յիսունի մօտիկ՝ շագանակագոյն մազերով՝ բարձրահասակ մէկն էր Չաթօն, իր խոշոր իրանովը, իր ջղուտ, ոսկրային կազմուածքով, պարզուկ բնաւորութեամբ Չաթօն իրաւունք ունէր [illegible] դառնալ եօթն անուան տէր վանուց ուր այնքան կեցած էր ձիոց ախոռներուն մէջ, այնքան վարժուած ձիերուն և ձիոց բնաւորութեան, որ այլ եւս պէտք էր անոնց պետը ըլլալ, գարի ու ցորեն չբաժնուիլ անոնցմէ։ Մե՜ղք իրեն. շատ անգամ Ս. Կարապետի ձիերը բեռներու և տարիներու ներքեւ փճացած՝ բաղդ կ'ունենան գալ պառկիլ Ջենոքի բլրակին ստորոտ և հոն փչել իրենց յետին շունչը. բայց խեղճ Չաթօն ո՛ւր, ո՛ւր եկաւ։

Արդեօք մտքէն կ'անցնէ՞ր թէ ինք ներքին դաշտ կ'երթայ ափ մը հողով ծածկուելու։ Երբեք։ Նա իրաւ քիչ մը ծերացած էր, բայց անկեալ մը չէր, Մուշէն մինչեւ Միջագետք՝ 14—15 օրուան ճանապարհ ոտքով, հետի եկած է եղեր, այն մարդը, որ կեանքը փճացուցած ձիոց կռնակին վրայ, նա եկած էր ոչ թէ մեռնելու, իր անօթի որկորը սովէն խալըսելու, իր կեանքը ազատելու, որպէս զի առ ժամանակ մ'եւս շնչելով՝ կարողանար գալ վերստին Ս. Կարապետի հողին յանձնելու։ Հողին, որուն շատ կարօտը քաշեր է, կ'ըսեն։ Չաթօն Բաղուեցի էր. Բաղու Ս. Կարապետի ագարակներէն մէկն կը համարուի, այնքան մօտիկ է, և այս գիւղացւոց գերեզմանատունը Ս. Կարապետի՝ կարմրոյ [illegible] բուսած դրան մօտ՝ Թողիկ ճգնաւորի գերեզմանին բոլորտիքը փռուած է։ Հոն են Չաթօյի պապենական շիրիմները, հոն նշաներ էր դժբաղդ մարդը իր յաւիտենական տունը, բայց ահա ո՛ւր մնաց ինքը։ Կ'ըսեն հոգեվարքի ատեն հազիւ կրցած է «ա՜խ Ս. Կարապետ» դողդոջուն հնչում մ'ընել. ալ խաչեր էր բերանը։

Դժբաղդ դո՛ւ, բեռներու ներքեւ կորաքամակ եղար, աչերդ խամրած եղան, ձեռք ու ոտքդ թուլցան, աւելորդ եղար՝ պէտք է հո՛ն՝ մեծ վանքիդ խաչբակին մթին սենեակներէն միոյն մէջ քաշէիր ծերութիւնդ։ Չգիտեմ, անարժա՞ն էիր, որ տէրդ քեզ չարժանացուց իր Ս. հողին, թէ անբաղդ մ'էիր, որ մոռցուեցար։ Երազներու մէջ էի, երբ հասաւ քաղաքէն բարեմոյն Նորընծայ մը, Տ. Խորէն քահանայ Վարդապետեան, որ իր հովուական սուրբ կոչումով գիտէ կարեկցիլ այսօրինակ անտէր մեռելներուն, մաշտոցը բացեց, աղօթները մրմնջեց, և Չաթօն յանձնեցին հողին։ Մշոյ վանքը ծառայած էր, էլի անբաղդ չէր, Միջագետքի մէջ վանքի հողին պլլուեցաւ։ Հանգի՛ստ իր ոսկորներուն։

ՈՒԽՏԱՒՈՐ

ԵՐԿՐԱԽՈՅԶՆԵՐԸ

Բ.

Ֆրանսացի երիտասարդ երկրախոյզ մը փորձեց իրագործել այն խորհուրդը որուն Քրամբէլի կեանքը զոհուած էր. իր տարաբախտ նախորդին պէս, ուզեց Քօնկօն կապել Չատ լճին։ Եթէ պարագաները թոյլ չտուին իրեն որ հասնի սոյն լճին հիւսիսային եզերքները, կատարեց ամենէն գեղեցիկ ճամբորդութիւններէն մէկը որք տեղի ունեցած ըլլան այս վերջին տարիներս եւ աշխարհագրական առաջնակարգ տեղեկութիւններ բերած ըլլան անծանօթ երկրի մը վրայ։

Երբ Տիպովսքի, որ պաշտօն ստացած էր հետեւիլ Քրամբէլի գծած ուղիին և որ ժամանակին հասած էր ընդունելու համար իր նախորդին երկրախոյզ մարմինէն ողջ մնացողները, ստիպուեցաւ հրաժարիլ իր խումբը մինչեւ Չատ լճին առաջնորդելու յոյսէն, Պ. Քամիլ Մէթրը, որ անոր միացած էր նոր օգնութիւններով, ստանձնեց հրամանատարութիւնը։

Իր ջոկէտը ընտրեց Քեմօն, որ, ինչպէս յայտնի է, Ուպանկիի մէկ գետակիցն է եւ զոր խուզարկած է Տիպովսքի՝ մինչեւ աղբիւրները։

Մէթրը սեպտ. 2ին հանդիպեցաւ 47 մէթր լայնութեամբ գետի մը որ Պահր-էլ Արտն էր, այդ երկրին մէջ Կրիպինկի անուամբ ծանօթ։ Այս գետ գրեթէ ուղղակի հիւսիս կ'ելլէ։ Մէթրը այս կէտին վրայ հաստատեց Շարիի վերին աւազանին քարտէսներուն ճշգրտութիւնը։ Հետեւեցաւ Կրիպինկիի ընթացքին մինչեւ Սառաներուն երկիրը, որուն մօտերը կեցաւ Նակթիկալ։

Անցաւ մեծ խոտերով և թուփերով ծածկուած անհուն դաշտի մը մէջէ, ուր աչքդ առածին չափ կը տարածուէր։ Ուղեւորութիւնը դիւրին չէր այդ խոնաւ գետնին վրայ. ամեն տափարակ տեղեր ջուրերը մօրեր կը ձեւացունեն ուր կը բուսնի վայրի բրինձ, դեղին և ճերմակ տերեւներով նունուֆար և ուրիշ ջրային բոյսեր. կայաններուն կէսը ջուրի և տիղմի մէջ անցուցին։ Շատ օրեր կարաւանը, ամայի երկրի մը մէջ իր առաջնորդներէն լքուած, ուտեստ զրկուեցաւ. մարդերը իրենց անօթութիւնը խաբելու համար ստիպուած էին խաշած տունկեր ու տերեւներ և մէկ քանի անպիտան պտուղներ ուտել. շատերը դժուարաւ կրնային ոտքի վրայ կենալ։ Սակայն ճամբան շարունակելու էր և ամբողջ ժամեր տղմոտ ճահիճներու մէջէ քալել, ուր ճամբորդները շատ անգամ մինչեւ վիզերնին կը թաղուէին. բեռ շալկողներէ շատերը կ'իյնային ուժասպառ և չէին կրնար առանձին ոտքի ելլել. ոմանք իսկ ետ կը մնային կամաւ և կը պահուըտէին, նախամեծար համարելով թշուառութեամբ մեռնիլ քան ճամբան շարունակել նմանօրինակ պայմաններու մէջ։

Սառաները աղէկ ընդունելութիւն ըրին երկրախոյզներուն։ Հոկտեմբեր 24ին, Կաքօյի մէջ կ'ընդունէին խափշիկներու այցը։ Պակիրմիի վեհապետին ներկայացուցիչը ստիպեց Պ. Մէթրը որ սոյն վեհապետին երթայ. բայց որովհետեւ ապրանքներն երթալով կը սպառէին, երկրախոյզը խոհեմութիւն համարեց Նոլա երթալ՝ ամենէն կարճ ճամբէն. արեւմուտքի ուղին բռնեց։

Ի Բալէմ, Կունտի մօտ, Նակթիկալի ուղեգծին միացաւ։ Աշխարհագրականապէս, Քոնկօի միացումը Աֆրիկէի հիւսիսային եզերքին հետ, կատարուած իրողութիւն մըն էր (1892 նոյեմբեր)։

Պակիրմիի բնիկները հաւաստած էին գերման ուղեւորը թէ Պահր-էլ-Արտ բազուկ մը կ'երկարաձգէ դէպ ի Լօկոն։ Նակթիկալ տարակուսած էր սակայն այս բանին վրայ. Պ. Մէթրը ծանուցեց թէ ոչ Լօկոն ոչ ալ իր գետակիցները չեն միանար Պահր-էլ-Արտի։ Քարտէսներու մէջ Լաի քաղաքը նշանակուած է, որուն վրայ խօսուիլը լսած էր Նակթիկալ և զոր այցելեց Մէթրը. այս քաղաք կը գտնուի Լօկոնի վրայ, բայց կարծուածէն աւելի հարաւային լայնութեան վրայ։

Լաի, մայրաքաղաք Կապըրիներու, 10,000 բնակիչով մեծ քաղաք մըն է. «Յոյժ նկարչագեղ համախմբուած մըն է կոնաձեւ տանիքներով հիւղակներու և աշտարակիկի ձեւով մառաններու։ Քաղաքին առջեւը կը գտնուի մշակուած մեծ դաշտ մը. հեռուէ հեռու, գեղեցիկ թաւախիտ ծառերու տակ, կը կենան մարտիկներու, ձիաւորներու և հետեւակներու բազմաթիւ խմբակներ, ամենքն ալ զինուած և մարտական երեւոյթով։ Այս ամեն մարդոց մէջէն մեր կարաւանը կը յառաջանայ սեղմուելով, առջեւէն քանի մը պահապաններ որք վերջապէս կը կեցունեն մեզ մեծ ծառի մը տակ, ըսելով թէ կրնանք հոն հաստատել մեր կարաւանը։ Մինչ մենք կը տեղաւորուինք, նոր բնիկներ կը հասնին ամեն կողմէ. ձիաւորներու խումբեր ալ կուգան մօտակայ գիւղերէն եւ շատ չանցած մեր շուրջը կը հաւաքուին երեք չորս հազար անձինք որք երեւոյթ ունին մեզ հարցնելու թէ իբր բարեկա՞մ վարուին թէ պատերազմ ընեն։ Ինքզինքնին կը համրեն և մեզ ալ կը համրեն. մեր ապրանքները կը հրապուրեն զանոնք, վասն զի Կապըրիները աւարառու ցեղ մըն են. բայց մեր հրացանները աղէկ աչքով չեն նայիր անոնց. ասկից զատ, իրենց աղաղակներուն ու մեծաժխոր ցոյցերուն քով մեր մարդոց հանդարտութիւնը, որք բոլորուած էին իրենց բեռներուն շուրջը, վախ տուաւ անոնց։

«Սակայն շատ չանցած որոշումը կուտան։ Խաղաղութիւն պիտի ընդունինք. քիչ քիչ կը մօտենան. կիներն ու տղաքները կուգան կը խառնուին պատերազմիկներուն, մեր բոլորտիքը ձեւացնելու համար անհուն շրջանակ մը հետաքրքիրներու որոց մէջտեղը մենք, սեղմուած եւ օդէ զուրկ, քիչ մը կը գտնուինք այն կացութեան մէջ զոր ունին Ժառտէն տ'Աքլիմադասիոնի հիւրերը, տահոմէցիներ կամ այլք։

«Կապըրիները բարձրահասակ են և հուժկու և Սառաներուն պէս կը հագուին, այսինքն կաշիէ գօտիով մը կը կապեն։ Կարմիր և ճերմակ նկարներով ծածկուած իրենց դէմքերով, ջայլամի փետուրներէ զարդմանակներով, երբ հեծնան իրենց փոքր ձիերուն վրայ զորս դէպ ի մեզ կ'ուղղեն զարմանալի ճարպիկութեամբ, աւելի հիւսիսային Ամերիկայի Կարմրամորթները կը յիշեցնեն քան թէ ափրիկեցի խափշիկները։ Կիները, մեծագոյն մասամբ բարեձեւ, շատ շնորհագեղ են ճերմակ մարգրիտներով շինուած իրենց հանդերձին մէջ որ աչքի կը զարնէ իրենց մորթին գեղեցիկ սեւին վրայ և որ [illegible] յարդարուած է՝ իրենց ձեւերը ցուցնելու համար։»

Կապըրիներու վեհապետը պայմանագիր մը կնքեց Պ. Մէթրի հետ։

Նոյեմբեր 23ին, երկրախոյզ մարմինն անցաւ Լօկոնէն, որուն ընթացքը, աշխարհագիրներու կողմէ վեր ի վերոյ նշանակուած է. Մաղձային տենդերը, որոցմով վարակեցան երկրախոյզներէն շատերը, ուշացուցին անոնց ընթացքը։ Յունուարի մէջ միայն կրցան Եօլա հասնիլ, ուսկից մէկ ամսէն Եալի ժամանեցին և այս տեղէն Նիկէրի ընկերութեան մէկ շոգենաւը շուտով մը գետաբերանը տարաւ զանոնք, մարտ 23ին։

Այս ուղեգիծ 5000 քիլոմէթր երկարութիւն ունի որուն 1500ը չը խուզարկուած երկիր է։ Քանի մը խօսքով կրնայ յայտնուիլ այս երկրախուզութեան աշխարհագրական հետեւանքը. առաջին անցք այն երկրէն որ կը գտնուի ընդ մէջ Ուպանկիի և Շարիի. առաջին ծանօթութիւն Շարիի վերին ընթացքին. Պահր-էլ-Արտի և Լօկոնի վերին ընթացքին բաժանմանց հաստատումը. որոշումը այս վերջի գետին քարտէսին. Նակթիկալի ուղեգիծներուն միացումը այն ուղեգիծներուն հետ զորս Պարթ և Ֆլէկէլ գծած են Պընուէի աւազանին մէջ։

Պ. Մէթրի ընկերներէն մէկը, Պ. Քլօզէլ, անցեալ նոյեմբերին ճամբայ ելեր է լրացնելու համար այն գործը որուն մասնակցեցաւ ինք։ Պ. Պրացցայի տրամադրութեանը տակ մնաց երկրախոյզ մարմին մը կազմելու համար որուն յատակագիծը դեռ որոշուած չէ։

ՄԱՐՔ-ԹՈՒԷՆ

Ամերիկացի երգիծաբան գրագէտին անունը քիչերուս լսած ենք։ Ասիկայ մատենագրական տգիտութիւն մը չենթադրեր, քանի որ Բարիզի մէջ անգամ, ուր կը գտնուի այս միջոցիս, քանի մը հարիւր գրագէտներ հազիւ կը ճանչնան անոր գործերը։ Ընդհակառակը, Հիւսիսային Ամերիկայի և Անգլիոյ մէջ անհուն ժողովրդականութիւն ունի Մարք Թուէն և ծանօթ է ամենէն հեռաւոր գաղթականութիւններուն մէջ իսկ, ուր անգլիերէն լեզուն կը գործածուի։

Իր գիրքերը, որոնք գրուած են զուարթ ու կատակախառն ոճով մը, ախորժելի են Լոնտոնի գործաւոր դասակարգին ու Հնդկաստանի խորերը դեղին տենդէ տառապող զինուորականներուն և երկուքն ալ կը կազդուրեն իրենց թաղձալից կեանքին մէջ. ձանձրոյթը կը փարատեն ուղեւորին որ վեց օրուան ճամբորդութիւն մը կը կատարէ այն երկաթուղիով որ Նիւ-Եօրքը կը միացունէ Ֆրիսքօի, և յաճախ անոր գրուածները կարդալով ողորմելի գաղթականը՝ իր կացութիւնը մոռնալով՝ ահագին քըքիջներ կ'արձակէ իր խրճիթին մէջ, Աւստրալիոյ մենաւոր մէկ անկիւնը կորսուած։ Տաղանդաւոր գրագէտը, որ ամեն դասակարգերուն հաճելի գրիչ մը ունի, կատարեալ humoriste մըն է, բառին իսկական ու բարձր նշանակութեամբը։

Մարք Թուէն, — իր բուն անունովը Սամուէլ Լօնկըրն Քլէմէնս, — մարտ 25ին, Բարիզի անգլիական դեսպանատան մեծ սրահին մէջ հրապարակախօսութիւն մը ըրեր է, Տըֆըրին մարքիզին ու մարքիզուհւոյն թոյլտուութեամբ, ֆրանսական ոստանին անգլ.-ամերիկեան վարժարաններուն ի նպաստ։ Հրապարակախօսութիւն բուն բառը չէ. աւելի ճիշդ կ'ըլլայ ըսել՝ իր գրուածներէ մէկ քանիին ընթերցումը։ Աւելորդ է ըսել թէ ունկնդիրներու բազմութիւնը կը կազմէին անգլիական ու ամերիկեան գաղթականութեան ընտրեալ մասը։

Մարք Թուէն յիսունը ութ տարեկան է, միջահասակ և նիհար, խոշոր գլուխ մը ունի, որուն խռիւ սպիտակ երկար մազերը կը կախուին ուսերն ի վար։ Կապոյտ ակնոցներ կը գործածէ, որոնց տակէն կը փայլին իր սուր աչքերը։

Սրահին ճակատը դրուած փոքրիկ բեմի մը վրայէն կատարեց իր ընթերցումը. Իր ներկայութիւնը ողջունուեցաւ եռեակ ծափահարութիւններով։ Կարդացած ատենը վարանումներ կ'ունենայ, բառերը կ'ուլլէ, երբեմն աշխոյժ հայրական ձայնով մը և երբեմն հաճոյալի կերպով ձեւացունելով իր ներկայացուցած տիպարները։ Իր առաջին նկարագրութեան նիւթն է ամերիկացի գրօսաշրջիկներու կարաւանի մը պըտոյտը Էքս-լէ-Պէնէն ի Պայրէօթ։ Բնագիրը զոր ձեռքը բռնած է, իբր նախագիծ միայն կը ծառայէ ատենաբանին, որ անոր վրայ յանպատրաստից ընդլայնումներ կ'ընէ սիրուն ոճով մը ու ձեւերով։

Յետոյ, արտակարգ տեսութիւն մը կը պարզէ, — միշտ ծիծաղելի, — գերմանացւոյ բանասիրութեան վրայ։

Բարիզեան թերթ մը, որ ամերիկացի երգիծաբանին հրապարակախօսութեան նկարագրութիւնը կ'ընէ, լռութեամբ կ'անցնի այս նիւթերուն վրայ և մինակ առաջ կը բերէ [illegible] մը հետ [illegible] մասը որ զբօսալի կերպով վերջ տուեր է հրապարակախօսութեան։ Մարք Թուէն երբ կը հասնի այդ մասին, ա՛լ ընթերցում չի կատարեր, այլ բնական ձեւով մը կը պատմէ թէ ինչպէ՛ս, կատաղի լրաբերի մը քթին խնդալու համար, ուզեր է այլանդակ պատասխաններ տալ անոր. դժբաղդ րէփօրթըրը շուարած կը մնայ և ի զուր շունչը կը հատցունէ յօդուածի մը նիւթ հանելու համար այդ տեսակցութենէն։

—Տարիքնի՞դ։

—Տասնըինը, կը պատասխանէ յիսնամեայ գրագէտը։

—Բայց դուք աւելի կ'երեւաք։

—Այո՛... թերեւս... արտակա՛րգ կ'երեւայ ձեզ։

—Ի՞նչ է, անցնինք։ Ո՞ւր ծնած էք։

—Շիտակը չեմ յիշեր, ծնած ատենս այնչա՛փ պզտիկ էի։ Թերեւս հարաւային Ափրիկէի մէջ, և կամ Կրօէնլանտի մէջ..։ Ոչ, կը կարծեմ թէ ի Լաբոնիա։ Վերջապէս այդ տեղերէն մէկը, ուզածնուդ պէս կարգադրեցէք։

—Բայց ես որոշ տեղեկութիւններ կ'ուզեմ։ Ուրիշ հարցում մը պիտի ուղղեմ ձեզ, բայց ճշդիւ պատասխանեցէք։ Եղբայր կամ քոյր ունի՞ք։

—Այո՛ . . . ո՛չ . . . լաւ չեմ յիշեր։

—Բայց սա պատկերը որո՞ւնն է։

—Աղէկ միտքս եկաւ, Վիլիէմ եղբօրս է. Պիլ կը կոչէինք զինքը. խե՜ղճ Պիլ։

—Ուրեմն մեռա՞ծ է։

—Անանկի պէս բան մը։

—Ըսել է աներեւոյթ եղաւ։

—Այո՛, բայց ընդհանուր կերպով մը։

—Գործին մէջ գաղտնի՞ք մը կայ ուրեմն։

—Այո՛, տխուր պատմութիւն մըն է. պատմեմ ձեզի։ Երկուորեակ էինք, և երբ երկու շաբթուան էինք (Պիլը մէկ շաբթուան, ես ալ մէկ շաբթուան, կ'ընէ երկուք) լոգարանը մոցուցին զմեզ. մէկերնիս խեղդուեցաւ, բայց երբեք չգիտցան թէ ո՛րը։

—Բայց ատոր մէջ խորհրդաւոր բան մը չի կայ։

—Կը կարծէ՞ք. ուրեմն ես ձեզի գաղտնիք մը հաղորդեմ զոր ո՛չ մէկուն չեմ ըսած. բայց հրապարակ մի՛ հանէք զայն. մեր ընտանիքն յուսահատութեան կը մատնէք։ Երկուքնուս մէկը կլոր արատ մը ունէր ձեռքին վրայ։ Խեղդուողը ճիշդ այդ տղան էր, և . . . ես էի։

—Միտքս կը շփոթի, գլուխս կը դառնայ, շուարած, շփոթած բան մը եղայ, կը գոչէ լրաբերը։

«Այն ատեն, կը շարունակէ Թուէն, երիտասարդ րէփօրթըրըն ոտքի ելաւ, և . . . և . . . չեմ յիշեր թէ ի՛նչ ըրաւ։»

Երկարատեւ լռութիւն մը. ունկնդիրներն անոր բերնէն կախուած կը սպասեն։

—«Ա՜հ, այո՛ . . . մեռաւ»։

Եկեղեցական երգոց վարժ եւ վկայեալ երգիչ մը պատրաստ է յաւաքեալ [illegible] տօներու օրերը երգել մայրաքաղաքիս եկեղեցեաց միոյն մէջ, ուր որ պէտք կայ, [illegible] վարժապետութեան փոխարէն։ Դիմել Փանէն-Փարու, Դարաւալէ Խան՝ [illegible] գործակալութեան գրասենեակը։ 1016 1—3

ՄԱՍՆԱԿԻՐՈՒԹԵԱՆ [illegible] Կ'ուսուցանէ անգլիերէն լեզուն խիստ կարճ միջոցի մը մէջ [illegible]. Հրատարակութեամբ Բ. ՏԵՏՐ ի գին 2 ղրշ. Բաժանորդագին 15 տետր 20 ղրշ. [illegible] գրատանը։ 1011 2—3

ՆՈՐ ԳԻՒՏ

ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ԱԿՌԱՅԻ ԼԻՆՏԵՐՈՒ

ԱԼԻՔՍԱՆ ԹԱՆՋԸՐԵԱՆ

Արհեստական ակռաներու յատուկ նորօրինակ լինտեր [illegible] մետաղէ (Խորք)։ Ոչ մէկ ձեւի մէջ [illegible] չեն պարունակեր բնաւ. Գլխաւոր առաւելութիւն բերնէ հանելու եւ լուալու պէտք չունին։ [illegible] 24 ժամ միայն [illegible]։

[illegible] 15 տարուան համար [illegible] է։

[illegible] 14էն 18 տարեկան [illegible]։

Դիմել, բաց ի կիրակէէ, ամեն օր ժամ 4էն 10 (Ը. Թ.) Բերա, Թաքսիմ փողոց, Թիւ 3։ 982 22—28

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ, ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

Քիւչիւք Աղաւսէմ խան, Թիւ 4. Մարբուճճըլար իչի, Ստամպօլ. Ամեն օր կէս օրէն վերջը

Սոյն գրասենեակի տնօրէնն, որ երկար տարիներ Օսմ. դատարանաց մէջ զանազան պաշտօններ վարելէ յետոյ այժմ փաստաբանութեան հետեւած է, կը վարէ սոյն գրասենեակի տնօրէնութիւնը։

ԿԸ ԽՄԲԱԳՐԷ Թուրք. լեզուաւ Օսմ. ամէն նախարարութեանց և մասնաւորապէս դատարանաց ուղղելի ամեն կարգի և տեսակի աղերսագիր, [illegible], լանիհա, բրօթէսթօ ինչպէս նաեւ ընկերական, առեւտրական և վաճառականական պայմանագիր, ծրագիր, մուրհակ, նամակ, յօդուած, ազդագիր և այլն։

Ընծայուած է ամեն միջոց և ձեռնհաս անձանց [illegible], որոց օժանդակութեամբ կը սանձնէ.

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ օտար տէրութեանց Կ. Պոլսոյ հիւպատոսարանաց և Դատարանաց ուղղելի դատական, առեւտրական, վաճառականական և ընկերական նմանօրինակ ամեն կարգի և տեսակի գրութեանց՝ ֆրանս. յուն. գերմ. անգլ. իտալ. ռուս. իսպ. էբրայ. և պուլկ. լեզուօք։

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ՝ յիշեալ լեզուօք խմբագրուած նոյներինակ ամեն կարգի եւ տեսակի գրութեանց՝ որ լեզուն որ կը պահանջուի։

ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ չիֆթ և կրկնակից հաշուոց. Տօմարակալութեան դրութեան վերածումն ամեն վաճառ. տուններու։

Գաղտնապահութիւն, ճշդապահութիւն երաշխաւորեալ։ 958

Անգլօ-[illegible] շոգենաւը Նաւապետ Թիրբէլ, Սեւ Ծովէն հոս պիտի դառնայ ամսոյս 16ին և իսկոյն պիտի մեկնի դէպ ի Լիվըրփուլ։

Աւելի [illegible] շոգենաւը, Լիվըրփուլէն աստ կը սպասուի դէպ ի ամսոյս 19։

Գործ. [illegible]

ԷՏ. ԼԱՓՈՆԵԱՆ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Ն. ԱՆՏՐԻՕՄԵՆՕ

Ի ԲԵՐԱ	Ի ՊՈԼԻՍ
Մեծ Փողոց 283	[illegible] 99

[illegible]

822 87—100

ՀՐԴԵՀԻ եւ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

881

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ եւ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11,141,290
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 2,794,012

ՆՈՐՔԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,00000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,146,418
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 1,099,000

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կ'ընեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաեւ իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, նոյն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասնին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 ՄԱՐԻԹԱՅՄ ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւով և առագաստանաւով մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոյ և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և $22^{\text{կ}}$ սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեան։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2/14ԻՆ 20 ՍԷՖԷՐ 1310
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԵՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ

771

ԻԼԱՆ ՓԱՊԸ ՄԻՐԱՅԻԲԻՐ

Ֆապրիգայը հիւմայունյար մէնսուճաթընա սարֆ օլունմագ իւզրէ միւպայա օլունաճագը էվվէլճէ իլան գըլընմըշ օլան 1,000,000 գըեէ խաքազըտան Իզմիտ ֆապրիգայը հիւմայունը իչուն միւպայա օլաճագ 600,000 գըեէյի ճէտիտ Անատօլը խաքազըլըրըն պէհէր գըեէյի ճէտիտի 4 ղրշ. 30 փարայա Թալիպի ղօհտէսինտէ օլուպ Նիսանը բուժինին 7ինճի բէնշէնպիհ կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասաը իճրա օլունաճագ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիէ վիրիլէճէկինտէն իթասընա վէ Ցունճու ճումաա իրթէսի կիւնի 100տէ 5 Թէնզիլինէ Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի վէ գուսուր 400,000 գըեէ խաքազըլըն տախի կէրէք Թօփտան վէ կէրէք բարչա բարչա միւպայասը մուգարրէր պուլունտուղունտան օլ վէճհըլէ իթասընա Թալիպ օլանլարըն տախի հէման տաիրէի մէզքիւրէյէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 14 2—3

Ֆապրիգայը հիւմայունյարը իչուն Անատօլըըն էսկիշէհր խաքազըըընտան 1,000,000 գըեէ միւպայա օլունաճաղընտան կէրէք Թօփտան կէրէքսէ բարչա բարչա իթայա Թալիպ օլանլարըն չէրաիթը մուգավէլէյի անլամագ վէ Փիյաթըընճա Թէնզիլաթ իճրա իթմէք իւզրէ լէվազըմաթը ումումիէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 13 3—3

ԱՅԷՐԻ ՉԷՐՐԻ ԲԷՔԹՕՐԱԼ

Այէրի Չէրրի բէքթօրալն արագապէս կը բուժէ հարբուխները, հազերը, կոկորդի վէրքը, փողացաւը, բորբոքումն հազագի, բորբոքումն շնչափողի, շնչարգելութիւն եւ այլն։

Այս դեղը հրաշալի կերպիւ կը զօրացնէ տկար թոքերը, կը հանդարտեցնէ թոքային զրգռումները եւ կապուտ հազի եւ յառաջացեալ թոքախտի համար միակ դարմանն է որ հզօրապէս կ'սփոփէ ու կը կազդուրէ։

Այէրի Չէրրի Բէքթօրալն՝ որ այնքան մեծ համբաւ ստացած է իբրեւ ամենէն հզօրագոյն դարմանն զոր գիտութիւնը ի լոյս ընծայեց, նորա կոկորդի եւ թոքային տկարութեանց վերայ ունեցած ուժգին եւ միօրինակ նուաճող ազդեցութեամբն է, որով միանգամայն իւր առաքինութեանց ջատագովն եւ պաշտպանը կը հանդիսանայ։

Չէրրի Բէքթօրալն ընտանեկան գործածութեան համար եղած ուրիշ ամեն դեղերէ գերազանցն է եւ համեղ։ Գործածութեան եղանակը շիշերուն հետ կը տրուի։

Կը ծախուի մայրաքաղաքիս մէջ զանազան դեղագործաց քով։ Կեդրոնապետին է Ս. Մ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐԱՑ Ամերիկեան վաճառատունն, ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։ 906

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ուղղակի երկու շաբաթը կը բանին Լիվերպուլէ և Արեւելից միջեւ

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ումպրիա	7718	Գազալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Աուրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավոնիա	5587	Ադլաս	2393
Սէֆալոնիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալեբբօ	2143	Թրինիտատ	1899
Քէտար	1876	Մորոգգօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Շէրպուրկ շոգենաւը, նաւապետ Պաքըն, Լիվըրբուլէն աստ կը հասնի դէպ ի ապրիլ 17 (Ն. Տ.)։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Չ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսիատիս խան, Թիւ 401
Ղալաթիա 932

ԳՕՆԵԱՔ ՄԷԹԱՔՍԱՍ ԵՂԲԱՐՑ

ԳՕՆԵԱՔ "ԱՄՊԵԼՕՍ"

ԽՆԴԻՐ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ

ԳՕՆԵԱՔ ԽԱՂՈՂԻ ՀԱՐԱԶԱՏ ԳԻՆԻԷՆ

Ս. Ի. ԵՒ Ե. ՄԷԹԱՔՍԱՍԻ Ի ՊԻՐԷԱՅ

Փորձեալ՝ հիւանդ և ապաքինեալ անձանց գործածութեամբ և յանձնարարեալ նշանաւոր քիմիագիտաց և բժշկաց մասնաւոր յայտագիրներով որոց անուանքն ստորեւ կը յիշուին։

Ա. Կ. Խրիստոմա՛նոս. դասատու ընդհանուր Քիմիագիտութեան եւ Տնօրէն բնալուծարանին։

Pierre Apery (Constantinople) Chimiste expert assermenté près la Municipalité du VIe cercle et des Consulats d'Autriche Hongrie, de Grèce et d'Allemagne.

Օթ. Րուսօփուլօս. օգնական դասատու Քիմիագիտութեան ազգային Համալսարանին եւ զինեքան բնագէտ նաւային վարժարանին։

Սփ. Ա. Իգօնօմ՛ոս. Քիմիագէտ եւ օգնական դասատու Համալսարանին։

Տ. Օրֆանիտիս. դասատու համալսարանի եւ նախագահ բժշկական խորհրդոյն։

Թ. Աֆէնտո՛ւլիս. դաս. Համալս. եւ Տնօրէն Պիւէայի Հան. հիւանդանոցի։

Ե. Գարամի՛ցա. դաս. Համալս. եւ Տնօրէն Աթէնքի զօրանոցի բժշկութեան։

Մ. Հանրմի՛լի՛ա՛. դաս. Համալսար։

Տ. Դօ՛նուշաս. դաս. Համլս. եւ Տնօրէն Մանկաբարձական վարժարանին։

Ա. Զինի. դաս. Համալ. անդամ Մանկաբարձական ժողովոյն, բժիշկ Մանկաբարձարանին յԱթէնս եւ անդամ Եւրոպիոյ զանազան գիտական ընկերութեանց։

Ի. Ղալվա՛նիս. դաս. Համլ. Տնօրէն վիրաբուժ. հիւանդանոցի, եւ անդամ վիրաբուժական ընկերութեան Փարիզու։

Ն. Տ. Մագգա՛ս. դաս. Համալս. եւ բժիշկ «Էվանկէլիզմօ՛ս» հիւանդանոցին։

Ս. Մէրգո՛ւրիս. Տնօրէն քաղաքապետական «Էլպի՛ս» Հիւանդանոցին։

Է. Գալլիօնճիս. օգ. դաս. վիրաբուժութեան։

Ալ. Սգո՛ւֆօս. բժշկապետ զօրաց։

Ե. Լաղուտաքիս. բժշկապետ նաւ. զօրաց։

Ն. Բէզօփուլօս. դաս. ախտաբանութեան։

Է. Ֆօգա՛ս. բժիշկ եւ անդամ բժշկ. ընկերթ.

Փ. Գամպա՛նիս. բժիշկ Թագ. արքունեաց։

Ն. Քս. Տէլարօրթա. դաս. Համալս։

Սփ. Գօնտօլէ՛օն, Տնօր. վիրաբժ. գիտ.

Ճամթ. Տամուլիա՛նօս. Տնօրէն զինուորական շտեմարանին դեզօրէից։

Էլ. Տրի՛ցաս. դեղ. նաւային զօրանոցի.

Ն. Փամա՛րիս. բժիշկ ի Քիոս։

Ա. Է. Ա. Գոմանօս փաշա. բժշկապետ արքունեաց Խտիվի յեգիպտոս։

Ե. Զանկարօ՛լաս. բժշկապետ Աղեքսանդրիոյ յոյն հիւանդանոցի եւ անդամ միջազգային առողջ ընկերութեան Եգիպտոսի եւ Փարիզու բըժշկական Ակադեմիայի։

Ն. Մոսխո՛ղօս. Տնօրէն Աղեքսանդրիոյ յոյն հիւանդանոցին.

Զամպաքօ՛ս փաշա. բժիշկ ի Կ. Պոլիս։

(Կան նաեւ բազում այլ յայտագիրներ և կարծիքներ թէ՛ ներքին և թէ՛ արտաքին նշանաւոր բժշկաց և քիմիագիտաց կողմէն որք զանց առնուած են։)

ԲՆԱԼՈՒԾԱՐԱՆ ԲԻԷՐ ԱՓԷՐԻԻ
Թիւ 2,164

Փիէր Ափէրի Քիմիագէտ իրագէկ եւ երդմեալ պաշտօնեայ Քաղաքապետութեան, եւ Աւստրիոյ, Գերմանիոյ եւ հելլենական հիւպատոսարանաց։

ՏԵԱՐՔ Ս. Ի. եւ Ե. ՄԷԹԱՔՍԱՍ
Ի Պիրէայ հրապարակ Ապօլօնի

Ձենէ պատրաստեալ քօնեաքը քիմիական բնալուծութեան ենթարկելով գտանք հետեւեալները.

ԲՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵՐՔ

Պարունակեալ քանակութիւն իւրաքանչիւր շիշի 775 խորանարդ հարիւրամէդր.—Տեսք յստակ.—Ցոյժ թեթեւ թթու.—Հոտ համեղի եթերի նմանող.—Համ կիզիչ եւ ախորժելի.—Գոյն ոսկեդեղին.—Կազմութիւն հաստղ եւ փոքր ի շատէ անհաստատ.—Մրուր ոչինչ.—Խտութիւն 0,939—15° աստիճան։

Աստիճանք. Ե. Լուսսաք 43, 5—15°
» Դարթիէ 17,50—15°
» Վոմէ 18,00—15°
Եռացում. 83

ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բնական խաղողի գինի 43,40—100,00—ջուր 55,00—100,000.—Շաքարեղէն թանին. Նիւթական տարր 1,50—100,000։

Սէվալիէ, Շաթօ, Վիտէրխալ, Ստէյնէր, Սալէ, Մօլիէր եւ Ստէյնէն ցոյց տրուած եղանակներու հետեւելով՝ ընդունայն աշխատեցանք ձեր պատրաստած ԳՕՆԵԱՔին մէջ օտար նիւթեր գտնելու։ Մեր խուզարկութիւններէ բացայայտ կ'երեւի որ ձեր ԳՕՆԵԱՔը ոչ մի օտար ցքի կամ ներկիչ նիւթ կը պարունակէ եւ ոչ արհեստական համեմներ, այլ խաղողի հարազատ գինիէն պատրաստեալ է, որով ջերմապէս կը յանձնարարեմք ամեն կամեցողին լաւ ԳՕՆԵԱՔ ունենալու։

Ի Կ. Պոլիս 11/23 սեպտ. 1891
Փ. ԱՓԷՐԻ

Թիւ 1,203

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Պ. Պ. Մէթաքսաս եղբարց հրաւիրանօք ի Պիրէայ գտնուած գօնեաքի գործարաննին այցելեցի եւ հոն պատրաստեալ ըմպելւոյն նախնական նիւթերը քննելով գտայ թէ խաղողի ցքին կը հանուի 1890 Lille գաղղիական քաղաքին Warein գործարանին շինած կայլակագործիով եւ գործածեալ գինին «ճերմակ Մօսխա՛թօսն» է. գտայ նաեւ թէ 42 մեծ տակառաց մէջ 85,000 օխա պատրաստի գօնեաք կը գտնուի որ տարիէ մը աւելի շտեմարանեալ է զուտ հելլենական ԳԻՆԻԷ եւ որ կը պարունակէ 42,5 °/₀ բնական ցքի գինւոյ բոլոր անուշահոտութիւնն ունեցող։ Ուստի կարող եմ յանձնարարել ի պաշտօնէ Մէթաքսաս եղբարց ՔՕՆԵԱՔը իբր հարազատ հելլենական որ կրնայ մրցիլ գաղղիական հարազատ գօնեաքներուն հետ։

յԱթէնս 4 Օգոստ. 1892
Տ. Կ. ԽՐԻՍՏՈՄԱՆՕՍ
Դասատու ընդհանուր բնալուծութեան եւ Տնօրէն բնալուծական գործարանին.

Միակ ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս, ԹՐԻԱՆՏԱՖԻԼՕՊՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ 815

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ եւ Ընկ

Մարսիլիայի և Պոլսոյ միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Արփինէ շոգենաւը ապրիլ 17ին երեկոյեան ժամ 4ին (Ը. Ե.) պիտի մեկնի Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստէն դէպ ի Նովորոսիսքի հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն և Պաթում։

Սէրտասէ շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի ապրիլ 24ին։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և տոմս ուղեւորութեան

Նաւողչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸԳՈՒԼ
Մումհանէ Սիրթէ-Ֆրանսէ

477

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 4/16 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 5/17 Ալեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի, Պիրէոնի ճամբով
Դշ. 6/18 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 6/18 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Եշ. 7/19 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։

ԱԶԴ.—Մարտ 5/17, երեքշաբթի օրը Պ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորք Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւին։ 605

HAMBURG MUNIC UNITOS

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	8,000,000
Պահեստի դրամ		6,889,695
Տարեկան հասոյթ		46,890,344

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

894

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէգափու, Աճէմիանիա խան. 12, 13, 14.

Պիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափոշի

La VELOUTINE

պատրաստուած ՊԻՍՄՈՒԹ ձեռա

CH^les FAY, Parfumer
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARI

ՏԻՐ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
1 ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քավշուէ լինտրի սրհեստական ակռաներ պատրաստել, մէկ անգամէն ամենաաստիկ ցաւած ակռաները, ոսկի, աղամանդ և մետաղով լցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամեն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց (Բացի կիրակիէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 114

ԻՆԻՒՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ, ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

Հաստատեալ է Փարիզ իր կեդրոնատեղին, Պոնէ փողոց, Թիւ 15

Դրամագլուխ	Ֆրանք	1[illegible]000,000
Պահեստի դրամ	»	[illegible]650,000
Թղթապանակին մէջ	»	6[illegible]244,813
Հասոյթք 1892 տարւոյ	»	1[illegible]328,801
Վճարուած վնասք	»	17[illegible]000,000
Երաշխաւորութիւնք «Իւնիօն-Վիի»	»	11[illegible]500,000

Ի Կ. Պոլիս, Ընկերութեան դրամատունը՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ Սիմոն Քայսէրլեան, մակաւոր անուրէն ի Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Քարաքէօյի հրապարակը, Եէնի-Խան, առջին յարկ։ 690

ՌՈՅԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ ԱՍԻՒՐԱՆՍ ՔՕՌԲՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720 ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան Անգլ. ոսկի 4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է » 35,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և յանդաւանդ առանց որ եւ իցէ ՋԵՂՋԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքող կը հրաւիրուին դիմել առ
Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Պահճէ Գաբու, Մէյտանճըք սոքաք, Ուիթ. խան.
726

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Երթեւեկութիւն Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջեւ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բաէտէր	1700
Արօլօ	5500	Կիդանօ	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօլօ	1000
Արիօստօ	3000	Կրօտօնօ	2200	Քուիդօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալդօ	4400
Պօրօտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Պրավօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Համպէր	1200	Րոմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գալիբսօ	2500	Ճիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	8200
Գազօ	2000	Քօլբինօ	4 00	Սաֆօ	2000
Գօմօ	2700	Քօվնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Չիրգաէօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	5500	Լէբանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գօլօրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թուրսօ	1200
Տիգօ	2500	Մալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրբիտօ	900
Տուրօ	1800	Մարգէլլօ	3500	Ուրպինօ	5000
Տրաքօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էայնամօ	2600	Մուրինօ	3100	Եէտօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆայնընս	200
Տրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ճըմպօ	200
Ֆալքօն	800	Օզրանօ	4500	Զէրօ	140
Ֆիտօ	700	Օդդօ	2000	Մօսքիթօ	120

Էճիբշըն Մօնարք 8000
Բիրմըըն Մօնարք 8000
Լըդիըն Մօնարք 8100

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՌԻՑՕ
Գործակալք
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

858

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլի, Պոլսոյ, Միջերկրականի և Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ռամսէս	3000	Թիպս	2500
Անուպիս	3000	Նէբթիս	2400
Թապօր	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարօս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասըընի	1500
Մարիօթիս	2500	Կիւլէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
847 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրբուլ

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ